

KRES

glasilo Zveze fantovskih
odsekov

SLAVNOSTNA
KONGRESNA ŠTEVILKA
LETO X. ŠTEV. 8.

»KRES«, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja Zveza fant. odsekov. — Tiska Misijonska tiskarna Groblje - Domžale (A. Trontelj C. M.). — Urejuje Fr. Jesenovec, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja A. Trontelj C. M., Groblje - Domžale. — Rokopisi se pošiljajo na naslov: Uredništvo »Kresa«, Ljubljana, Vodovodna 24. — Uprava: »Kres«, Rakovnik, Ljubljana VIII. Ček. rač. št. 17.871. — Naročnina: Letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

Poravnajte naročnino!

Nova, III. knjiga liturgične knjižnice »Živimo s Cerkvijo!«: Dr. Edvard J. M. Poppe, VZGAJAJMO EVHARISTIČNO! (Evharistična metoda). Iz francoščine prevel in uvod napisal p. Kolumban Oberstar, S. O. Cist. Strani XVI + 96, s pisateljevo sliko in dvema prilogama. Cena broš. izvoda 12 din, vez. 18 din. Naroča se: Liturgični apostolat, Cistercijski samostan Stična, ali: Uprava »Božjih vrelcev«, Groblje - Domžale. Dalje beri na 4. str. ovitka!

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
v Ljubljani

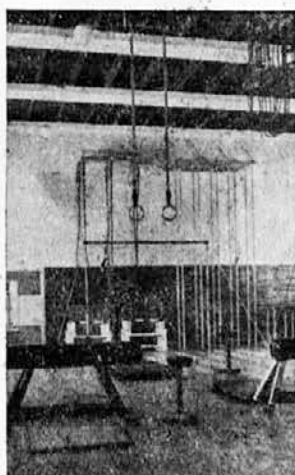
v last. palači ob Miklošičevi in Masarykovi c.
Telefon 25-21 in 25-22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Vse sodobno **telovadno orodje**, **železne telovadne konstrukcije za dvorane in letna telovadišča**, razne **konstrukcije skakalnih desk** za kopališča, potrebščine za **težko atletiko** in druge športe si nabavijo telovadna društva, šole in posamezniki **najceneje v**

tvornici telovadnega orodja, športnih potrebščin in smuč

»ALPINA«

LJUBLJANA Tyrševa c. 12.

Zahtevajte ponudbe in cenik!

A. A.

FANTOV AVGUST

Mesec avgust, veliki srpan, ima samo en zapovedan praznik, Marijino vnebovzetje 15. avgusta. Dolga pa je vrsta svetnikov, ki se posebno odlikujejo po ljubezni do Jezusa v sv. Rešnjem Telesu in do Matere božje.

1. **Vezi sv. Petra.** Herod je Petra zaprl v ječo, Bog pa ga je čudežno rešil. Bog svojo Cerkev varuje, če treba, tudi na čudežen način.

2. **Alfonz Ligvori,** škof, cerkveni učenik in redovni ustanovitelj, umrl l. 1787. Posebno je ljubil sv. Rešnje Telo in Mater božjo. — **Porcijunkula,** zibelka frančiškanskega reda. L. 1216. je sv. Frančišek Asiški dosegel tedaj redko pravico večkratnega popolnega odpustka.

3. **Peter Emar,** častilec sv. Reš. Telesa, umrl l. 1868.

4. **Dominik Spanec,** ustanovitelj dominikancev, sodobnik in prijatelj sv. Frančiška Asiškega. V Jugoslaviji imamo danes devet samostanov njegovega reda. Ali ljubimo rožni venec?

5. **Marija Snežna.** V njeni cerkvi v Rimu so l. 868. položili na oltar slovanski prevod bogoslužnih knjig.

9. **Janez Viané,** vzoren dušni pastir, umrl l. 1859.

10. **Lavrencij,** diakon in mučenec, ki so ga l. 258. živega pekli na ražnju. Je prijatelj ubožcev.

12. **Klara,** devica in ustanoviteljica klaris, ki imajo v Jugoslaviji še dva samostana, ostale je zabil Jožef II. Posnemala je svojega rojaka sv. Frančiška v Asiziju, umrla l. 1253.

13. **Janez Berhmans** iz Belgije, fantovski vzornik, ki ga je češčenje Matere božje dvignilo do velike svetosti. Umrl je l. 1612.

15. **Vnebovzetje Device Marije.** Ali prav krotimo svoje telo, da bo vsaj na sodni dan moglo v nebesa?

16. **Joahim,** oče Device Marije. Ali se naši fantje lepo pripravljajo na zakon, da bodo mogli vzgojiti Joahimovi hčerki podobne otroke?

18. **Helena,** cesarica in mati Konstantina Velikega, ki je l. 313. dal Cerkev svobodo. Poročila se je v Nišu in do svoje smrti l. 330. dobro vplivala na sina.

19. **Janez Ed,** oče, učitelj in apostol liturgičnega češčenja Srca Jezusovega in Marijinega, umrl l. 1680.

20. **Bernard,** cerkveni učenik in redovni ustanovitelj cistercijanov skupaj s sv. Robertom, umrl 1153. Pri nas je ta red imel nekoč več naselbin, danes so »beli menihi« le še v Stični.

24. **Jernej,** apostol, »pravi Izraelec, ki v njem ni zvijače«, je njegovo značajnost pohvalil sam božji Sin.

25. *Ludovik IX.*, francoski kralj, zadnji res navdušen križar, umrl v Tunisu l. 1270.

28. *Avguštin*, škof in cerkveni učenik, umrl l. 430.

29. *Obglavljenje Janeza Krstnika*. Za svetost zakona, ki jo je pridigal Herodu, je dal svoje življenje.

Kristus kraljuj, Kristus zmaguj!

K. J.:

Fantom v premišljevanje ob kongresu Kristusa Kralja

Škof dr. Gregorij Rožman, stalni predsednik kongresov Kristusa Kralja.

šnje, k zveličanju vodi, a tudi sodi, če se božjemu gospodstvu upira. Božje kraljestvo, je sam Kristus dejal, je v naših srcih. Zato tudi ob tem prevažnem kongresu ne gre zgolj za zunanje postavljanje in navdušeno govoričenje, gre za resnično dobro življenje naše in vsega naroda.

Ob kongresu Kristusa Kralja je prav, če premislimo, ali je versko življenje v nas živo in močno prepričanje, ki uravnava vse naše delo, ali pa je le priučena navada, prazna in plitva in nič ne vpliva na naše življenje. Gre za to, ali smo »naši« samo po imenu, ali pa »naši« tudi po srcu in duši. Glede tega je v naših vrstah pač mnogo ne-

V mesecu juliju vse govori in piše o kongresu Kristusa Kralja. Ob tem velikem prazniku naj pač ves naš narod zaživi novo versko življenje. Kongres hoče biti mejnik v verskem življenju našega naroda, da bi prav vsi priznali Kristusovo kraljestvo v lastnih dušah, v naših družinah, v naših organizacijah, v našem javnem in privatnem življenju. Besedo o Kristusovem kraljevanju prav dobro poznamo iz sv. pisma. Saj je s Kristusom prišlo na svet Njegovo kraljestvo, saj je prva in zadnja beseda Njegovega evangelija, blagovest o božjem kraljevanju na zemlji, med vsemi ljudmi. Prav posebno pa nam pokaže vsebino Kristusovega kraljestva na zemlji bogoslužje na praznik Kristusa Kralja, ki označi to kraljestvo kot kraljestvo resnice in življenja, kraljestvo svetosti in milosti, kraljestvo pravice, ljubezni in miru.

Ob tem prazniku torej ne gre le za zunanje manifestacije, predvsem gre za prenovitev sveta in še posebej našega naroda v pravem krščanskem duhu. Kristusovo kraljestvo ni takšno, kot so posvetna kraljestva. Kristusovo kraljestvo sploh ni od tega sveta, ampak je nebeško, pa gospoduje tudi svetu, da ga odre-

doslednosti in le narejenega, navideznega krščanstva. Morda včasih le preveč grešimo, ko naše vrste le bolj štejemo, namesto da bi jih tehtali. Bolj je važno vprašanje, koliko nas je. Nepotreben je tu strah, češ, kaj bi razkazovali svoje napake in slabosti. Veliko bolj je, če smo si med seboj odkriti in iskreni, kakor da iz strahu pred nasprotniki, pa tudi pred lastnimi ljudmi zakrivamo svojo bolezen in hiramo dalje. Saj more tako priznanje roditi le dobre sadove in uspešno pomagati, da bo v naših vrstah vse zdravo in izbrano.

Kratek pogled v zgodovino vernosti našega naroda nam lepo pokaže razliko med vernostjo starih časov in med vernostjo naših časov in naših ljudi. Globoka vernost je tista poteza na značaju našega naroda, ki jo tako radi ob vsaki priliki poudarjamo. In ne brez razloga. Saj to globoko vernost diha in oznanja vsa naša zemlja s svojimi številnimi cerkvicami, s svojimi poljskimi in vaškimi znamenji, ki vsa pričajo, kako globokoverno so naši dedje pojmovali vse svoje delo in življenje. Vse te cerkve in znamenja gotovo niso bila nujno potrebna za službo božjo, le prelep dokaz so, kako so

Kardinal legat Avgust Hlond in škof dr. Rozman.

naši stari oklepali z vero vse svoje življenje. Kdor je videl naše stare hiše, staro opravo, staro nošo, je povsod lahko odkril misel na Boga in zasledil onostransko mišljenje in usmerjenost našega človeka.

Tudi v starih časih je bilo med ljudmi mnogo grešnega, morda ne manj kot danes, življenje in mišljenje pa je kljub temu pričalo, da so ta znamenja resnični izraz notranjosti in iskren odsev osebne vernosti. Vsa ta znamenja gotovo niso nastala iz verske brezbriznosti ali iz prepričanja ljudi, ki so bili le po imenu kristjani. Mar vsi ti različni okraski na pohištvi od zibeli do skrinje pa vse do krste in nagrobnega križa, vse te vezanine od krstnega prta, preko avbe in velikonočnega prta niso dovolj zgovorne priče, kako tesno sta se pri naših prednikih prepletala vsakdanje življenje in misel na Boga? Mar niso naše stare hiše kakor male kapelice, ki dihaajo z vseh sten in kotov molitev? Če danes puščamo, da vse to izginja, če skušamo vse to le iz lepotnih ozirnov ohranjati v naših muzejih brez vsakega verskega občutja, nam je pač to znamenje velike izpremembe v našem verskem življenju. To ni več le izprememba mode, to je že izprememba življenja, in sicer izprememba notranjega verskega življenja.

Ne moremo zahtevati, da bi vsi ti stari izrazi naše narodne vernosti morali biti tudi nujno presajeni v naše dni, saj more biti globoko veren tudi človek z vsemi pridobitvami modernega življenja, vendar dejstvo je, da temelji naše vernosti ne stoje več tako trdno, da so že močno razmajani. Naša naloga je, da se tega zavedamo, da si to priznamo in skušamo pri sebi in pri drugih popraviti — dokler je še čas.

Ob kongresu naj bo torej naša prva naloga, da poglobimo svoje osebno versko življenje, ki ne sme biti samo zunanje, ampak resnično, dejavno in pristno. Če smo vključeni v Kristusovo kraljestvo in nam je mnogo na tem, da bi Kristus zares med nami popolno zakraljeval, potem moramo začeti pri sebi, zakaj Kristusovo kraljestvo ne pozna državljanov samo po imenu, temveč zahteva celega človeka, z dušo in telesom. Zunanja pripadnost ni dovolj, zunanja pripadnost je le velika hinavščina pred lastno vestjo in pred vso človeško družbo.

Da nam mora biti vera res živa potreba vsega našega življenja, tega se moramo zavedati tako močno, kot se zavedamo, da nam je potrebno delo, hrana in počitek. Ni ta zahteva pretežka. Za vsakega je dolžnost in vsem je namenjena. Saj to ni zahteva, da opustiš vse svoje delo, svoje zanimanje, svoje brige in skrbi za vse, kar je posvetno. Le za to gre, kam in kako je v glavnem naravnano in usmerjeno vse tvoje življenje. Saj tudi cvetlica iz zemlje raste, na široko razpreda svoje korenine, iz zemlje se hrani, v širjavo razpenja svoje liste in vsem ponuja svojo lepoto in vonj, da razveseljuje človeško srce, in vendar je vsa obrnjena proti soncu, ki ji daje rast, moč in lepoto, pa je to nič ne ovira, da bi ne služila vsem drugim svojim nalogam. Tako mora biti tudi z nami. Na široko moramo uveljaviti vso svojo dejavnost, povsod moramo biti zraven, pa nas nič ne moti, če smo pri vsem delu usmerjeni k Bogu, ki je sonce našega življenja in nam daje rast, moč, lepoto duši, veselje do dela in zmago v življenjskem boju.

Odkrito si priznajmo, da z nami ni vedno tako. Vero postavljamo le v cerkev, morda celo v kot, naša vernost pa je morda nekaj minut površne molitve in le zunanja udeležba pri maši, seveda v lepi nedeljski obleki. To je pogosto vse. Vera nam ni sonce, ki ogreva vse naše delo in življenje, ampak le nepotrebno opravilo poleg drugih opravil, ki pa na vse naše življenje nima nobenega posebnega vpliva. Zunanje parade ob verskih slovesnostih še niso izraz globoke vernosti. Delo v naših družtvih mora graditi tudi temelje žive in resnične verske prepričanosti in celotne vzgoje ter izobrazbe našega človeka.

Fantje, te besede naj bodo vaše premišljevanje ob kongresu Kristusa Kralja in, če jih boste v svojem življenju uresničili, boste največ storili za Kristusovo kraljestvo na zemlji.

Dr. Fr. Blatnik:

Kongres Kristusa Kralja in naša organizacija

Kongres Kristusa Kralja je v Ljubljani.

V naši sredi so se zbrali številni zastopniki katoliške hierarhije in klera z odličnimi verniki od vseh strani sveta. Namen njihovega prihoda ni zgolj vnanja manifestacija nekaj ur; njihov namen je, iskati in najti novih skupnih poti v borbi za katoliško, za Kristusovo stvar.

Ljubljana je postala torišče velikih dogodkov. Videla je sicer že mnogo prireditev: nadvse uspeh in lepih. A domala vse so imele prvenstveno slovenski, oziroma slovanski značaj. Pomerjene se bile na naše razmere in so le posredno preko nas pomagale pri graditvi katoliške skupnosti. Kongres Kristusa Kralja pa je postavljen na najširšo podlago: je zares mednaroden, vesoljni — in šele iz te vesoljnosti hoče tudi za naše razmere povzeti potrebnih sadov in koristi.

A hoče jih vsekakor! In čim več!

Ideja kraljestva božjega, kraljestva Kristusovega mora biti taka, kakor jo je Kristus pojmoval, kakor je večno lepo izražena in večno trdno pribita v evangelijskih:

Kristus Kralj v dušah poedincev, Kristus Kralj v svoji Cerkvi, Kristus Kralj v onostranskem kraljestvu svojih zveličanih!

V službi teh svetih namenov stoji tudi naša organizacija. In ti sveti nameni imajo svoje zahteve, veljavne za ves svet, veljavne posebej za nas.

Predvsem hoče Kristus zakraljevati v duši slehernega od nas. »Pelji na globoko!« — je nekoč velel svojemu apostolu. Tako kliče tudi danes vsem armadam svojih apostolov. Poglobitev verskega življenja: to je prvo, kar hočemo povzeti iz kongresa Kristusa Kralja.

Nikoli ne poudarjamo dovolj te osnovne zahteve naše organizacije. Kjer ni duše, tam se živo telo izpremeni v razpadajoče truplo. Klas brez zrna, lupina brez jedra bi bila ZFO, ko bi obstajala samo v uniformi, zgolj v paradnih nastopih. Tega se vsi zavedamo in vse naše prizadevanje je usmerjeno ne le v to, da se obdržimo pri dosedanjih uspehih, marveč, da jih podvojimo, potrojimo. Kajti toliko bo navdušenja na zunaj,

Z evharističnega kongresa: Naši fantje in moške pri polnočnici na Stadionu.

kolikor bo ognja v srečju; toliko močnejši in odpornejši bomo, kolikor globlje bomo zasedrani v svojih koreninah.

Poglobitev verskega življenja: to želimo povedati samim sebi, to želimo povedati vsi naši katoliški javnosti. Naše prizadevanje je resno in v mnogočem že tudi uspešno. Nismo še dosegli sto odstotkov. A jih hočemo. Zato gledamo vedno na delo, ki je še pred nami; vsem onim pa, ki morda katerikrat podvomijo v naše prizadevanje, kažemo na delo, ki je že za nami.

Zato: Prejemanje zakramentov — prvi poudarek! Verska izobrazba — prvo prosvetno delo! Služba božja — najlepša prireditev! Duhovni vodja ni naši organizaciji pridružen kakor eden izmed članov odbora; on je njena duša. Brez njega naše organizacije sploh ni. In če bi bil oviran v svojem delu in neupoštevani, bi bila naša organizacija potvorjena in obsojena na izhiranje.

Življenje po veri, življenje s Cerkvijo!

Vera ne sme biti zgolj obleka, ki jo danes nadenemo, a jutri spremenimo. Ne sme biti zgodovinska znamenitost, ki bi spadala v muzej in bi nam bila ljuba zgolj kot spomin; vera mora biti življenje. Zato je razumljivo, da mora prešinjati vsega človeka in se kazati v vsem njegovem ravnanju.

Fant, ki mu je bila nedeljska maša trenutek prisiljenega dolgočasje ali bi celó postal pred cerkvijo, bi pokazal, da mu vera ni srčna potreba.

Fant, ki bi ne napovedal neizprosne boja pijančevanju in preklinjevanju, ne bi mogel pokazati niti najbornejših sadov svoje vere.

Fant, ki bi odšel k vojakom, pa bi ne znal vztrajati v naukih od doma, marveč bi se izpridil in pokvaril, bi pokazal, da je bila njegova vera šibka in površna; zato je odpovedala ob prvem sunku.

Drugo, kar želim poudariti, je s prvim v nujni zvezi.

Slovenski katoličani smo imeli v desetletjih svojega organizatoričnega dela pre mnogo žalostnih skušenj. Izgubili smo nemalo svojih postojank, ki so se zdele sprva trdne in nezavzetne; padle so — in nekaterikrat celó brez boja.

Ne smemo prezreti dejstva, da je katoliška stvar sploh mnogokje v obrambi. Le bránimo se — a premalo napadamo. In vendar je duh katoliške Cerkve duh življenja, duh osvajanja. Ne posvetnega, saj se prav razumemo, marveč duhovnega. Ne smemo se zadovoljiti sami s sabo! Ko bi se apostoli zadovoljili s tem, kar so prejeli od Kristusa, bi danes ne bilo katoliške Cerkve. A pokorni povelju božjega stratega gredo neuki ribiči po svetu, da ga vsega uklonijo pod sladki njegov jarem.

Vsi moramo biti apostoli! Apostoli dobrega zgleda, apostoli dela in akcije, apostoli, ki pridobivajo novih in novih članov. Katoliška Cerkve s pridobitvami v misijonih prebogato nadomešča številne odpade. Res, če bo v nas apostolska vnema, bodo vse izgube izravnane — z uspehi.

V osnutku za resolucije slovenskega zborovanja ob priliki kongresa Kristusa Kralja beremo:

»Slovensko ljudstvo spoznava in priznava, da se danes — v času vedno bolj naraščajočega brezverstva in odpada od Boga — katoličani ne smemo zadovoljiti s površnim, polovičarskim krščanstvom; da moramo biti celi kristjani — po duhu sv. evangelija — v besedi in dejanju; da moramo torej krščanstvo v sebi poglobiti, mu z življenjem čast delati; ga na zunaj pogumno izpovedovati in odločno braniti.

Brezvernega sveta ne bomo premagali s tem, da se mu kolikor mogoče prilagodimo, ampak le s tem, da se mu na vsi črti odločno upremo.«

Sprejemamo to resolucijo in vse svoje moči hočemo zastaviti v to, da jo izvedemo.

Janko Mernik:

Kralj miru

(Ob kongresu Kristusa Kralja 25.—30. julija 1939.)

*Ljubljana — Kralja večnega prestolno mesto,
prelepa vsa, iz cvetja belega ornat.
Prihaja s krajev vseh pred prestol ljudstvo zvesto,
pred Njega, ki prišel je svetu mir dajat.*

*Kako pač ne, saj Kralj miru in blagolasja
na solzni zemlji si postavlja prestol svoj;
kako, da ne bi v kruti dobi nesoglasja
prosili za nemirnega sveta pokoj!?*

*Hitite k Njemu vsi, proseči mir zgubljeni,
in revni vsi, katerim ni ta svet bogat;
še vi, ki trudni radi sen bi spokojeni —
saj Kristus ne podi nikogar izpred vrat.*

Kongres Kristusa Kralja in naš čas

Gotovo bi ne bil daleč od resnice tisti, ki bi trdil, da je naše dvajseto stoletje le preveč blizu materialističnemu mišljenju in pogledu na svet in da je prav zato vse preveč oddaljeno od duhovnosti in idealističnega nazora. Saj bi za to trditev lahko navedel na sto in sto primerov in dokazov. Naj jih iz velike množice na kratko omenim le nekaj: človek je dandanes do vratu zakopan v vsakodnevne trgovske in gospodarske opravke tako, da si niti v nedeljo ne privoščiti opravičnega in od cerkve zahtevanega počitka, ampak kar brez skrbi in ozirov vedoma skruni Gospodov dan; kakor primanjkuje denarja, vendar ga za zabave in to celo za nočne in razvratne zabave še od daleč ni zmanjkalo; čeprav vlada po vsem svetu revščina zlasti nižjih slojev, vendarle se kapitalizem za to revščino redkokje in redkokdaj zmeni; kakor ves svet zatrjuje, da je za mir, tako se v isti sapi hité do zób oboroževati vse države na svetu; čeprav vsepovsod začenjajo boj proti tako imenovani beli kugi, vendar ta nemoteno razsaja po vsi Evropi in drugih deželah ter je tudi med slovenski narod že zašla; kakor vé ves krščanski in katoliški svet, kaj nas katoliška Cerkev uči o otroštvu božjem in o bratstvu med ljudmi, tako se iz dneva v dan slabšajo ne le razmerja med posamezniki, ampak tudi med narodi in državami; čeprav vemo vsi, da mora biti vse javno življenje, predvsem šola, uradi, društva, parlamenti, politično, gospodarsko, socialno in splošno kulturno življenje — torej vse, prav vse človekovo delovanje in nehanje v duhu božjem, v duhu Kristusovem, v duhu katoliškem — vendar smo lahko vsak dan sami za pričo, kako istega našega Kristusa Kralja mečejo iz šol in uradov, kako v svetu zamenjavajo križ odrešenja z raznovrstnimi drugimi podobami, kako se pri snovanju novih postav namenoma prezira božja zapoved, kako se vse bolj in bolj širi laizacija ali razkristjanjenje sodobne človeške družbe in sodobnega javnega življenja.

Morda bi pa imel vsaj deloma prav tudi tisti, ki bi dejal, da človek z gornjimi pogledi na svet vidi vendarle vse malo prečrno, češ, saj je na svetu tudi dobrega, lepega, resničnega, pravičnega, skratka: božjega še veliko. Res je, tudi duhovnosti ne manjka, saj vemo, da je prav danes ta dan duhovnost po vsem svetu v trdem boju z materializmom. A vendar, tudi prva podoba sveta, kakor smo jo narisali pravkar, je žal, le preveč resnična.

Prav zato so pa kongresi Kristusa Kralja dandanašnji ne le nujno potrebni, ampak za rešitev človeštva samega prekornisti. Kaj hoče Cerkev s prirejanjem kongresov Kristusa Kralja? Nič več in nič manj kot odpraviti s svetá zgoraj omenjene napake, odstraniti iz javnega življenja zgoraj našteté zablode sodobnega sveta in človeka, kajti geslo teh kongresov Kristusa Kralja se glasi:

»Kristus kraljuj,
»Kristus zmaguj,
v hostiji sveti nam gospoduji!«

Kristus kraljuj! Kristus naj zavlada vsepovsod in naj prepodi satana v podoobi krivic in hudobije, zlobe in napuha, jeze in nevoščljivosti, pohlepa in sile, nečistosti in skrunitve! **Povsod Boga!** Boga v šole in urade, v parlamente, v politično življenje, v gospodarstvo, v sodobno socialno življenje, povsod!

Kristus mora kraljevati! Zopet moramo kot dobri kristjani pomagati Cerkvi pri njeni katoliški akciji, pri pokristjanjenju vsega sveta, vseh dežel in držav in vseh narodov, pa tudi vsakega človeka posebej. In temu namenu služijo kongresi Kristusa Kralja.

Letos bo ta kongres Kristusa Kralja v Ljubljani, v srcu Slovenije, v središču katoliškega slovenskega naroda. V izredno čast in ponos si moramo šteti,

da je Kristus izbral ravno mali slovenski narod za svoje letošnje zborovanje. Nismo pa Slovenci s kongresom Kristusa Kralja samo počlašeni, ampak tudi dolžnosti in naloge nam sledé iz tega. Slovenci moramo bolj kot kateri koli drug narod letos spoznati in se povsem vmisliti v kongres Kristusa Kralja in se zlasti potruditi, da kot prvi izpolnimo tiste naloge, ki jih bo kongres Kristusa Kralja naložil narodom svetá. Slovenci moramo prvi iti váse in pogledati, kako daleč je tudi pri nas že izrinjen Kristus Kralj iz življenja posameznika in družbe, zlasti pa iz slovenske kmečke in delavske hiše in tudi iz naših mestnih bivališč. Kjer koli ga ni, povsod ga moramo takoj poklicati in postaviti nazaj: v naše delo in molitev, v naše cerkve in šole in urade, v vse naše javno: gospodarsko, socialno politično in splošno kulturno življenje. Ne pozabimo, da smo Slovenci po pravici imenovani Marijin narod. Zato ob priliki kongresa Kristusa Kralja v Ljubljani tudi slovenski fantje morajo prositi svojo zavetnico božjo Mater, da bo pri svojem Sinu sprosila blagoslov za kongres Kristusa Kralja v Ljubljani, da bodo njegovi sadovi padli najprej na našo domačo slovensko zemljo in da se bomo mi Slovenci zopet prvi povsem vrnili k Njemu, ki je Pot, Resnica in Življenje.

Polda Tone:

Dobri pastir

Pozno v noč se je mlademu duhovniku zavleklo delo. Od nekod so se čez nebo pripeljali oblaki in gospod jih je videl, ko je zapiral okna, preden se je spravil spat.

Komaj je ugasnil luč in legel, je priletelo v okno pest peska in gospod je prislunil. Spodaj pa se je nekdo oglasil:

»Ho-oj! Gospod!«

Duhovnik se je ogrnil, uprasnil vžgalico in odpahnil okno. Soparno je zapihalo z vrta. Nikogar ni videl, pa ga je spoznal po glasu:

»Rožanovega je stisnilo v tovarni ... če bi šli ...« je oni spodaj lovil sapo.

»Je hudo?« se je ozrl duhovnik v smer, kjer je pol ure daleč ležala tovarna.

»Le od časa do časa se zave. V tovarni leži, v bolnišnico ga ne upajo prepeljati, preslab se jim zdi. Če bi ga v sveto olje dali.«

»Koj bom doli.«

Duhovnik je nalahno zakašljajal — dalj časa je že bolehal — trdo zaprl okno in stopil na pot, da reši dušo.

— — —

Še preden je bil v tovarni, se je ulila ploha in ga vsega premočila. V tovarni so mu ponujali vročega čaja, pa ga je odklonil: kazalci so že šli čez polnoč, zjutraj mora maševati.

Vse je opravil pri Rožanovem, nato pa se je hitro vrnil; mraz ga je tresel in še v postelji se ni mogel ogreti. Drugega dne ni vstal, ampak obležal.

V postelji je poslušal, kako je zvonilo Rožanovemu: reveža je čez dva dni pobralo. Duhovnik je vedel — dušo mu je rešil. Spet ga je pograbila mrzlica. Hudo je bil bolan. Pa kaj, duša je bila rešena, čeprav si je uničil zdravje.

Sam ni vedel, kako da mu je tisto dopoldne, ko se mu je hudo poslabšalo, prišla na misel zgodba o dobrem pastirju. Premišljal jo je in nazadnje so se mu slike že kar same podile v glavi: Dobri pastir — ovce — volk — smrt ... pa spet znova ...

Ni mogel več razmišljati zgodbe, a še jo je videl pred seboj. Pljučnica mu je ožgala ustnice in mu parila kri, da mu je butala v sencih kot vroča sopara.

Prišlo je najhujše —

Smrt, ki se je vračala z Rožanovega pogreba, se je ustavila v svetli sobi župnišča in dvignila roko, da ustavi življenje.

Navzoči so jo zaslutili, duhovnik pa je ni videl: prav tedaj je spet pogledal sliko Dobrega Pastirja in tudi sam začel šteti svoje ovce — farane:

»Gorjušci, Trnikarji, Prgarji, Kraparji,« jih je preletel po vaseh. »Vsi so ostali moji. Nekaj mi jih je včasih izplela tovarna. Saj so ljudje taki kot ovce: tišči in rine, da bi si utrgal bilko boljše hrane, in nič ne vidi, in zdrkne od tropa. Nato ga pa išči, nosi ga nazaj v čredo, ga zdravi — prav taki so kot ovce, moji že — kot ovce — ovce...« je v mislih ponavljal.

Takrat se mu je zazdelo, da stoji sredi tropa ovac. Kot bi bil že dolgo pastir, tako je vse poznal in tudi ovcam ni bil tuj. Zavračal jih je. Po čudno neznanem kraju jih je pasel: v strmem bregu jih je imel — zgoraj so štrlele skale, da bi jih še človek sam ne preplezal, kaj šele s tropom ovac — spodaj pa je bila megla in ni se videlo, če ni tam, kjer se začenja megla, že prepad. Počasi je priganjal čredo, zdaj zavračal od spodaj, zdaj prožil zaostale jarce s peči nad tropom. Vedno preko hriba naprej in naprej, dolgo časa! Sonce se ni premaknilo z višin, venomer je žgalo, da je poparilo še tisto redko travo. Ovce so se ustavljale in se ga vprašujoče dotikale s suhimi gobčki: »Vode! Vode!« Med skalami je našel kotanjo, v katero se je bila nabrala voda. Poklical

je ovce. Planile so in se napile, vse so si ugasile žejo. Ko pa se je sam nagnil nad tolmun, da bi si omočil ustnice, ni bilo v njem za žlico vode: še kamenje je bilo suho.

Spet je pasel preko goličav. Zdaj so bile ovce še bolj poredne, ko pa niso bile žejne. Čudno visoko je že prignal čredo in sonce je svetilo prav od blizu. Pognal je trop preko ostrega grebena in ga na drugi strani spustil v varno kotlino. Misli je, da se bo oddahnil, pa je na grebenu, čez katerega je priplaval ovce, nekdo obupno zakričal na pomoč. »Kaj ni Rožanov Fronc?« Zdelo se mu je, da je njegov glas, pa je vendar vedel, da ga je v tovarni zmečkalo in je umrl; kako naj bo torej v teh skalah? Pregledal je skale ob grebenu, če bi koga zagledal: nad prepadom je opazil tri ovce. Zdaj je tudi razločno slišal: ovce so se drle, on pa je mislil, da nekdo vpije na pomoč.

»Ne vem, če so od mojega tropa, pa le pogledam.« In že je z dolgimi koraki ugriznil v strmino. Ustnice so mu pokale, tako je bil žejen. Mimogrede je utrgal šop pelina in ga zatlačil v usta: morda grenkoba izvabi kapljico sline, da ohladi jezik. Žvečil je, pa ni bilo sline, le gnusno grenak okus mu je ostal v ustih. Sonce pa ni niti za trenutek odnehalo, ampak se mu je kot razbeljena plošča topilo na hrbtu.

Usta je imel široko odprta, ko je hropel v breg. Kot bi se greben odmikal ni in ni mogel na vrh. Polzelo mu je po suhi travi in pesek — sam ribovnik je bil — se mu je dričal izpod nog. Še celo med neke vrste trnja je zašel. Še nikoli ni videl takega: prav pri tleh je raslo, vejice so bile mehke, da so se ovile okrog nog in so se trde bodoče ostrine zadirale v noge.

Zdaj se je že približal ovcam. Čisto razločno jih je videl; na ozki polici so bile, komaj jim je bila dovolj prostorna. Od zgoraj so pridrvele po žlebu in se tu zaskočile; spodaj je bil prepad in tudi zgoraj je bilo dober meter tako strme skale, da niso mogle nazaj. Spoznal je, da bo moral na greben in od tu zalesti in rešiti ovce.

Roke so mu krvavele — opraskal se je na skali, ko je obšel nevarno steno in od zgoraj pogledal zaskočene ovčice. Počasi se jim je približal in drugo za drugo prestavil skozi navpični žleb in jih nato zapodil po plazu v kotlino k tropu.

Pa ga je zaskrbelo čreda. Je še v dolini? Stopil je na kraj skale, da bi pogledal v prepad. Pa se mu je zvrtilo v glavi in je omahnil ...

»O-o-o-j...«

»Smrt,« je pomislil, »prav na čredo bom priletel.«

Pa ni padel. Zrak je bil gost, da je na njem obvisel kot na mehki pernici.

Tako je visel v zraku in se počasi odmikal od stene. Pod seboj v kotlini je videl belo čredo. Vsa do zadnje volne je bila zbrana. »Da bi zdaj prišel gospodar! Vesel bi me bil, ko mu trop tako lepo skupaj držim. — — — Ne, ni ga treba! Saj mene, pastirja, ni pri tropu. Ozmerjal bi me gospodar, kje hodim in puščam čredo samo. Koj moram k tropu,« je popravljal svoje besede.

Spet je pogledal na belo liso v kotlini, pa se mu je zdelo, da je še niže, kot je bila prej. »Mar se dvigam?« je iskal z očmi, pa ni našel trdnega, po katerem bi presodil; gore so se odmaknile in vse okrog je bil sam zrak.

Le ovce v kotlini je še vedno natančno videl. Prav vsako bi poznal. Kar pa so se ovce same strgale iz kotline in zavile na melišče nad prepadi. »Moj Bog, vse se bo pobilo, ker ga ni, ki bi jih vodil!« Pa kar same so šle, čisto enakomerno in še v peči ni nobena silila kot njema. »Le katera je ovca, ki gre prva? Ali je vodnica z zvoncec?« Spet je gledal beli oblak, ki je šel preko strmin, in videl, da gre spredaj čisto majhno, belo jagnje, za njim pa vsa čreda s povešenimi glavami.

Jagnje je v sklenjeni vrsti vodilo ovce preko nevarnih melišč, skozi razpokane skale na položno, travnato pobočje in tu je šele obrnilo trop v dolino.

»Pametno vodi,« si je dejal, »če bi trop spustilo po meliščih navzdol, bi zadnje ovce na prve prožile kamenje. Gotovo bi jih nekaj obležalo. Tako pa lepo drsijo po travi.«

»Le kje se je jagnje vzelo?«

Med svojimi ni imel tako majhne živali. Gledal je jagnje, ki je obstalo na nekoliko višjem kraju. Krog njega pa so bile zbrane same ovčice — kot sneg — široko polje in same bele ovčice. Še je med njimi razločil svoj trop, pa je gledal le jagnje.

Kar mu je bilo jagnje za čuda blizu in nič več ni bilo spodaj, ampak zgoraj in sam je stal ves bel sredi svojih ovčic. Vse ovčice so klečale, pa je še sam pokleknil.

Spoznal je jagnje.

Belo je bilo in prav majčkeno, v prvi desni nogi pa je držalo rdeče banderce, ki ga je bel križ delil na štiri polja.

»Jagnje božje...«

Jagnje se je ozrlo in ga poklicalo: ni več stalo na hribčku, na zlati knjigi je stalo in knjiga je bila zapečaten s sedmimi pečati.

»Gospod! Klical si me, da ti povem, kako sem pasel,« je dahnil; a jagnje ga je vprašujoče pogledalo:

»Koliko si jih pripeljal?«

»Gospod! Ti veš, koliko si jih dobil, ko sem jaz omagal. Sam si jih vodil naprej. Ti veš... ti veš vse.« Sklonil se je naprej, da se je čelo dotaknilo tal, od nekod pa je zabučala pesem. Zaprl je oči in jo ves srečen poslušal...

Tako je mladi duhovnik prav do konca skrbel za ovčice. V tovarno je šel, da je rešil dušo, dasi je sam omahnil in omagal. Pljučnica mu je sežgala pljuca, a še ob slovesu je izročal Bogu svoje farane.

Umrli je...

S sklonjenimi glavami so šli farani za cvetjem, sredi katerega je ležalo trudno telo njihovega pastirja, ki je življenje dal, da je eni duši dal življenje.

Zemlja in ljubezen

VIII.

Ko je stari Gorjan slišal, da se je sin vrnil, ni rekel ne bele ne črne. Samo obregnil se je vanj, ko sta se drugi dan srečala. Gorjan je bil pač človek, ki mu ni bilo mar ne za dom ne za domače. Zanj je oboje umrlo. Vsi trije še živi otroci so mu odrasli, zato se naj zdaj pehajo po svetu, ko vedo, da bo zanje najbolj prav. Sam bo pa tudi živel do smrti, pa čeprav mu vse prodajo. Bo pa samo sline požiral, če drugega ne.

Pa tudi sicer ni bilo kazno, da bo kako drugače. Pred tednom mu je pismo-noša prinesel advokatsko pisanje, v katerem je stalo, da zahteva Ropotec z obrestmi vred ves denar, ki mu ga je posodil pred leti. Gorjana je to tako razpalilo, da je dva dni zdržema pil. Kaj ne bi? Ropotec je bil ženin brat in njegov sorodnik, pa ga preganja z advokatom. Ob ženini smrti si je od njega izposodil štiri tisočake, zdaj pa jih zahteva nazaj in še obresti od obresti mu je zaračunal. Kaj se ne bi mogel zglasiti pri njem in bi se vse dodobra pomenila?

Ko se je streznil, je pričel razmišljati. Ona njiva pri hosti bo morala iti, če bo hotel Ropotcu vrniti tiste denarje. Še zadosti ne bo. Nazadnje bo morala še sekira zapeti po bukovju. Ko je to premišljal, je bil tako čemerin in nasajen, da se še Neža ni upala preveč obregati vanj.

A vendar ni bil dolgo mir med njima. Še tisti teden, ko je Janez prišel domov, je Neža odkrito prišla na dan s svojo besedo.

»Gospodar, zdaj bomo pa že vendar enkrat šli k notarju, da prepišemo na Janeza,« mu je rekla, ko je motovilil po kuhinji.

»Neža, to je moja stvar in naj tebe nič ne briga!« je naglo revsknil nazaj.

»Mene ne, Janeza pa! Ženil bi se rad.«

»Mar mu branim? Kar vpreže se naj v zakon, hiše pa še ne dam iz rok!«

»Tako se ne more ženiti! Najprej štaló, potlej pa kravo! Kaj mislite, da bosta z ženo zastonj garala, vi boste pa popivali? Nazadnje Janez še besede ne bi imel pri bajti!«

»Nobene! Dokler jaz živim, bom jaz gospodar!«

»Kaj ste znoreli?«

»Jaz ne, ampak vidva z Janezom! — No, Bojančevo lahko pripelje, če ravno hoče,« se je počasi umedil. »Za eno glavo več bo še zmerom prostora pod streho. Koliko dote bo pa imela?« je radovedno vprašal.

»Nič, če ne prepišete na Janeza. Zemlja, to je vrednost, ne pa dota! To velja po navadi samo eno leto kot bukova meja.«

»Če je tako, se lahko Janez požvižga na zemljo! Še zame je bo premalo! Kje so pa dolgovi? Kaj misliš, da me upniki božajo? Na, glej!« je potegnil iz žepa advokatsko pisanje in ga zagnal po mizi.

»Jezus, ti moj, že spet!« je kriknila Neža, zgrabila papir in okorno zlogovala črke.

»Ropotec me je dal advokatu, da veš! Vse mi bodo požrli! Pa pravi Janez, naj mu izročim. Še premalo bo za upnike, premalo, ti pravim! Zato si naj Janez kar izibije zemljo in hišo iz glave! Le povej mu, da ne bo zastonj sline cedil!«

»Jezus, kaj bo z nami?« je stokala Neža. »Toliko dela, veliko truda, pa vse zastonj! Kaj nam bodo res vse pobrali?«

»Prav vse bo šlo, Neža! Samo toliko denarja mi bodo pustili, da si bom kupil beraško palico.«

»Le norčujte se! Stvar je žalostna, da bi se človek jokál, vi pa norce brižete.«

»Kaj bi cvilil, če pa vem, da ne bo nič boljše. Sem že preveč mislil zavoljo tega. Zdaj sem pa druge pameti.«

»Samo kakšne?«

»Ko sem na svet prišel, nisem imel nič, ko bom umrl, pa tudi ni treba, da bi se drugi za menoj gostili. Take pameti sem zdaj, vidiš, Neža!«

Vzel je palico in odropotal. Neža pa je zajokala tako bridko, kot bi nevidne roke trgale njo in ne Gorjanovo zemljo.

*

Kar na hitro se je poslovila zima.

Kmetje so že zvozili kolje in gnoj v vinograde, pa tudi na njive so ga nape-ljali visoke kupe.

Komaj pa so vse to opravili, je potegnil jug in razmehčal sneg, da so na mah izginile sani s cest. Zmerom huje je pihal, s streh in od povsod so tekli celi po-toki vode, da se je kar videlo, kako upada snežna plast. Potlej je čez noč hru-melo, kot bi se hotelo vse potrgati. Zjutraj je res marsikatera streha kazala svoja rebra in tudi trhlega vejevja je bilo precej po tleh, toda snega ni bilo ni-kjer. Samo tam, kjer so se vsuli plazovi s streh in v odveternih krajih so se še svetile bele, snežene krpe.

Sveti Valentin je odklenil korenine in na drevju so vse vejice posule z mla-dim popjem. Celo metulj citronček je priletel od nekod. Ljudje so samo še ča-kali, da se osuši zemlja, potlej pa križ in pobožna molitev za srečen začetek in plug bo zaoral prvo brazdo.

Vse je sililo v življenje, Gorjanovemu Janezu pa je bilo, da bi najrajši umrl. Odkar je prišel domov, mu je potekalo življenje prazno iz dneva v dan. Res je bil vesel, ko je včasih videl Ivanko in z njo spregovoril nekaj besedi, a kaj, ko je bila zanj še zmerom nedosegljiva. Bojančevi so bili proti njemu še bolj sovražni kot prej. Mislil je, da bo zdaj, ko se je vrnil Ivankin brat Jože od vojakov, kaj boljše. Že od nekdaj sta bila dobra prijatelja, toda starši so ga že prvi dan na-hujskali proti njemu. Groharjevo Minco ima izbrano in ženil bi se rad. Bojanec pa mu ne prepiše grunta, dokler ne odda Ivanke. Zdaj je bil takoj ogenj v strehi. Njeni mislijo, da je on kriv, če Ivanka noče Šimna. Saj bi jo rad pozabil, pa je ne more. In Ivanka tudi ne njega. Rada se imata in nič si ne moreta zato. Vrh tega pa ga gledajo Bojančevi kot razbojnika. Zadnjič ga je Jože vpričo ljudi ozmerjal s požigalcem in beračem. Sam Bog mu je priča, da bi skočil nanj in ga zbil na zemljo, če se ne bi v pravem času zavedel, da je Ivankin brat.

Še najbolj pa ga je bolelo, ker je vedel, koliko mora pretrpeti zavaljo tega Ivanka. Včasih je bila vsa obupana od večnega prigovarjanja, naj se vendar odloči za Šimna. Samo ljubezen in dobroto so videli v njem. Ravno tako so ji govorili, kot da ga ne bi sama še nikoli videla. Saj ga vendar predobro pozna. Jeseni je dopolnila ena in dvajseto leto, s svojo glavo misli in tako bo naredila, kot ji velevala pamet in srce.

Vse to je pripovedovala Janezu, ko sta se včasih na hitro srečala. Kajti Bo-jančevi so skrbno pazili na Ivanko, da ne bi prišla z Janezom skupaj. Toda prava ljubezen premaga vse ovire. Ko pa sta se spet in spet videla, sta si še tesneje obljubila zvestobo.

Vse to je razmišljal Janez. Toda tako vendar ne more iti naprej. Ta večna negotovost, težave, domače razmere, prikrito ljudsko mnenje, da je požigalec, kljub temu, da je bil oproščen; vse to je leglo nanj težko in bolešno, da se je zdel sam sebi brez volje in moči.

Ko mu je Neža povedala, da bo šla ona njiva pri hosti in še precej bukev povrh, da bodo plačali Ropotcu, je obupal, da bi še kdaj gospodaril na Gorjano-vini. Dva dni je razmišljal, dva dni je nosil v sebi domačijo in tujino, žalost in obup. Tretji dan pa se je v njem prelomilo.

»Oče, za Tonetom grem!« je povedal pri večerji.

Neži je od osuplosti zastala žlica, Martinek je zazijal, samo stari Gorjan je mirno pobrodil z žlico po jedi.

»Fant, se ti meša?«

»Kaj naj pa delam doma, ko ni skoraj nič več našega? Kar vam je še ostalo zemlje in od hiše, boste že brez mene prodali.«

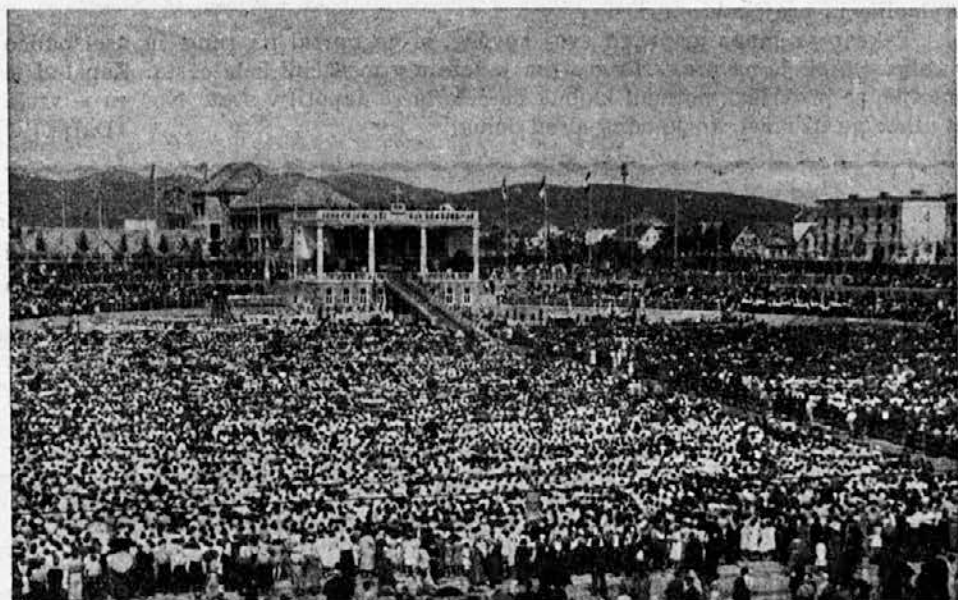
»Janez, za božjo voljo, kaj te je pa prijelo?« je izdabila Neža iz sebe.

»Saj sem vam povedal. V Ameriko grem, da si prislužim denar. Saj ne mislim oditi za zmerom. Čez leta se vrnem, potlej se oženim in hišo si bom kupil.«

»Fant, meša se ti, tako ti povem!« je nejevoljno dejal oče in izpregel žlico v skledi.

»Po pameti govorim in, kar sem vam povedal, pri tem ostanem!«

»Janez, Bog se te usmili!« je dejala Neža in odšla v kuhinjo, da ne bi videli njenih solz. Martinek se je kot senca splazil za njo.

Z evharističnega kongresa: Stotisoč vernih Slovencev pri sv. maši kardinala legata A. Hlonda na Stadionu.

Pri mizi sta obsedela oče in sin. Nobeden od njiju ni rekel besede. Med njima je zijal prepad in zdelo se je, da ni mostu, ki bi ju še kdaj zbližal.

*

Teden dni po tistem večeru je Janez odhajal. Ne takoj v Ameriko, ampak na Sušak, kjer si bo nekaj prislužil in počakal, da mu Tone pošlje iz Argentine denar za vožnjo.

Do tega dneva prav za prav ni vedel, kaj je domača zemlja. Šele zdaj, ko jo je zapuščal, je do dna občutil. Kot da bi hodil po posvečenih tleh, tako je stopal dan pred svojim odhodom po nji. Vse je obhodil, čez polje do hoste je šel, po cele minute je stal nepremično in gledal, da bi si za zmerom vtisnil njeno podobo v svojo dušo. In če se morda nikoli več ne vrne? Ne! Vrnil se bo — to ve gotovo — in takrat si bo spet pridobil zemljo nazaj in, če ne bo imel pluga, jo bo z golimi rokami razgrebel, vanjo natresel semenja, da mu bo v jeseni vračala, kar ji bo spomladi dal. Če ne drugega, vsaj umrl bi rad doma, vsaj pokopan bi bil rad v rodni zemlji.

In Ivanka, njegovo dobro dekle! Zmerom bolj je čutil, da je poleg zemlje ona tista, ki ga tako močno priklepa na dom. Zemlja in ljubezen! Zanj je bilo to dvoje nerazdružljivo. In vendar bo moral pustiti oboje, od doma bo moral, da bo z Ivanko in zemljo nekoč zaživel novo življenje.

Ivanka se je topila v solzah, ko ji je Janez razodel svoj sklep. Nekaj groznega se je odprlo pred njo. Pet let ga ne bo videla! Kaj ne bo medtem sama umrla od koprnjenja, žalosti in samote?

Prosila ga je in rotila naj ostane, toda Janez je bil neomajen.

»Ivanka, moram od tod, če hočeva nekoč priti skupaj. Ivanka, razumi!... Saj te ne bom nikoli pozabil! Vrnem se! Kaj me slišiš, Ivanka?...« jo je rotil in zatajeval bolečino v sebi.

Dvignila je svoj objokani obraz.

»Pojdi, Janez! Bog s teboj! Do smrti te bom čakala!«

Ko je dospela domov, je brez večerje odšla v svojo sobico in potlej vso noč premolila in prejkala.

Takrat je Janez pripravil svoj kovčeg, si ga oprtal na rame in vzel palico v roke. Stopil je na prag. Pred njim je ležala v mesečini bela cesta. Zapel si je suknjič, se prekrizal, potisnil klobuk na čelo in se napotil v svet. Noč ga je vzela in nihče ga ni videl, ko je odhajal od doma. (Dalje.)

KARTUZIJSKI SAMOSTAN

Pleterje v Sloveniji (pod Gorjanci) sprejema brate laike med 20. in 35. letom. Prednost imajo rokodelci in poljedelci. Za izobrazbo zadostuje osnovna šola.

Podrobnejša navodila daje: Kartuzija Pleterje, p. Št. Jernej, Dravska ban.

Sešelj Franc.

Naše smučarske prireditve v prošli zimi

Ako hočem naštet prireditve po časovnem redu, moram imenovati najpreje tekmovalni tečaj pod Urško goro, katerega je organizirala Mariborska podzveza, a izvedla ga je Koroško okrožje s pomočjo zveznih vaditeljev.

Navedeni tečaj je bil v času božičnih počitnic od 26. XII. 1938. do 1. I. 1939. Tečaja se je udeležilo 16 članov, in sicer za smučski tek 9 in za alpsko kombinacijo 7 članov. Poročilo o tečaju, katerega je Zvezi poslalo Koroško okrožje, pravi med drugim: »Sneg je bil vse dni suh kot poper, ter je bila smuka idealna. Vsi tečajniki so napravili skupen izlet na Urško goro, da so pregledali progo, ki bo prišla v poštev pri podzveznih tekmah. Tečaj sta vodila odlična trenerja, ki ju je poslala Zveza. Smučke tekme je vodil br. Dekleva Milan iz šiške, smuk in slalom pa je učil br. Masterl Marjan iz škofje Loke. Za ta tečaj in za ostali smučski program je izdala Mariborska podzveza obširno propagandno okrožnico, v kateri je pozvala vsa okrožja in odseke k izvedbi smučskega programa po natančno določenem redu. Od vsega zasnovanega programa je bil izveden opisan tekmovalni tečaj in podzvezno tekmovanje v smuku, slalomu in smučskem patrolnem teku 12. febr. ob skrajno slabih snežnih razmerah. Krasen pokal, darilo mariborskega župana, si je priborilo tekmovalno moštvo FO Stari trg pri Slovenjgradcu. Razpisano in v vsem pripravljeno tekmovanje Slomškovega okrožja pri Sv. Lovrencu na Pohorju je moralo zaradi nenadne nočne odjuge in dežja odpasti. Na področju te podzveze je pokazal veliko zanimanja za smučski šport tudi FO Sv. Vid pri Sevnici. Za nedeljo 15. jan. je pripravil enodnevni splošni tečaj, katerega se je udeležilo 15 članov in ga je vodil br. Finžgar Rudko iz Kroepe.

Na ozemlju Ljubljanske podzveze je bilo tudi napravljenih precej načrtov, od katerih se je pa posrečilo izvesti svoj smučski prvenstvo le odseku Ljubljana - Sv. Peter in Barjanskemu okrožju. Šentpeterski odsek je pripravil svojim članom 6. jan. 6 km. progo v Dolnicah; nanjo se je spustilo 8 članov tekmovalcev. Barjansko okrožje je izvedlo 8. jan. prvenstvo v slalomu in smuku na Kureščku.

Največ in največje smučske prireditve so bile tudi to zimo izvedene na področju Gorenjske podzveze.

Pričelo se je 29. jan. na Črnem vrhu z veleslalomom za prvenstvo Triglavskega okrožja. Ker je bil to »okrožni smuški dan«, je bil v dopoldanskem času izveden resni del, popoldan je pa sledila »tekma okrožnih sodnikov« — seveda za šalo. Na svečnico se je razgibal fantovski odsek v Boh. Bistrici in priredil 12 km smuški tek za člane in 4 km za mladce. Nastopilo je 10 članov in 11 mladcev - tekmovalcev.

Veleslalom Triglavskega okrožja, dne 29. jan. je napravil nekakšen uvod v prvi del zveznega tekmovanja, kajti večina tekmovalcev ni več zapustila Črnega vrha. Naslednji dan se je namreč pričel oficialni trening za to vrhunsko prvenstvo. Na svečnico so se naši fantje ob priliki tekme Akademskega športnega kluba na Črnem vrhu kot tekmovalci »izven konkurence« še enkrat preizkusili v smuku in slalomu.

V soboto 4. febr. se je pričelo zvezno alpsko prvenstvo. Dopoldanski čas, ko je bila proga za smuk zaprta, je služil, da so si tekmovalci uredili opremo in se osredotočili za nastop; organizatorji so pa izvedli zadnje tehnične priprave. K tekmovanju se je prijavilo 9 odsekov z 39 tekmovalci. Le ti so bili, po prejšnjih uspehih, razdeljeni v dva razreda in so prvorazredni tekmovali v smuku na isti proggi kot prejšnjo zimo »za slovansko prvenstvo«; drugorazredni pa spodnje, najtežje tretjine proge niso presmučali, pač pa samo zgornji dve tretjini iste proge. Slalom se je vršil naslednji dan dopoldne in je bila progga za oba razreda ena in ista. Ker se Mariborska podzveza tega tekmovanja s svojim moštvom ni mogla udeležiti, sta se borili med seboj samo gorenjska in ljubljanska podzveza. Zmagovalka je v drugič postala gorenjska podzveza s postavo: Bertonec Jože, Jesenice; Finžgar Rudko, Kropa; žvan Davorin, Jesenice in Špec Ivan, Jesenice s skupno 1680,57 točkami. Preostalo mesto je zavzela ljubljanska podzveza s postavo: Herle Franc, Ljubljana - Sv. Jakob; Masterl Marjan, Škofja Loka; Hafner Ivan, Škofja Loka in Končan Oskar, Ljubljana - Sv. Jakob s skupno 1617,89 točkami. »Prvak-posameznik« v kombinaciji br. Herle je prejel še dragocen pokal g. ministra dr. Kreka.

Čim je bil izveden I. del tekmovanja na Črnem vrhu, so se vse priprave osredotočile na II. del vrhunskega tekmovanja, to je, na pripravljanje za smuško štafeto, klasično kombinacijo in samostojne skoke. Vse navedene discipline bi se morale izvesti v Kropi in njeni okolici tako, da bi tekaške proge v glavnem potekale po planah med Ovisšami in Kamno gorico. Ker je vse skozi muhasta in snega skopa zima dala slutiti, da nas bo v teh krajih pustila »na cedilu«, je bilo treba poiskati kraj z zanesljivimi snežnimi prilikami. Za tak kraj Kroparji niso bili v zadregi, ker se nad njihovim trgom dviguje mogočna gorska gmota z razsežnimi Jelovškimi planjavami, ki so kakor ustvarjene za norveške smuške discipline. Na vsi Jelovci so morali Kroparji računati z uporabo majhne, oskrbovane turistične in ene neoskrbovane pastirske koče. V teh dveh kočah je bilo treba poskrbeti prenočišče in prehrano za 100 udeležencev. Zraven tega so morali zgraditi še smuško skakalnico, da si imajo eno najboljših pri nas že spodaj v Kropi!

Da bi preizkusili smuška torišča na Jelovci, je bil od 6. do 11. febr. že gori tekmovalni trening v tekih in skokih. V sredo 15. febr. je pa Jelovca od številnih delavcev, organizatorjev in tekmovalcev zaživela in je bilo živahno na nji vse dni do nedeljskega poznega popoldneva, ko se je tekmovanje zaključilo. Šlo je vse po načrtu, samo tekmovanje okrožnih štafet je moralo odpasti.

Prireditve se je mogla pričeti šele v nedeljo 18. febr. zjutraj. To se je pa zgodilo na izredno slovesen način, ko so se vse trume smučarjev hkrati zgrnile na Mošenjsko planino in pristopile k sv. maši, katero je v krasni jutranji zarji na prostem daroval preč g. dr. Blatnik. Takoj po verskem opravilu smo pričeli s tekmovanjem. Razvijati sta se pričeli vzporedno dve tekmi, in sicer smuk VDK in naš smuški tek na 15 km. Tekmovalci so bili tudi to pot razdeljeni v dva razreda, a proggo so imeli vsi eno in isto. Prav tako so vsi skakali na isti skakalnici pod enotnimi pogoji. Za II. del smuškega prvenstva ZFO se je prijavilo 19 odsekov s 47 tekmovalci, od katerih jih pa ni prišlo v poštev 24, ker je štafeto tekmovanje odpadlo. Prijavljenih je bilo namreč 6 štafet. Koliko jih je tekmovalo, v kateri disciplini, koliko njih v kombinaciji, kateri v prvem in kateri v drugem razredu ter s kakšnimi uspehi: vse to je razvidno iz »sodniške tabele za smuške teke, norveško kombinacijo in samostojne skoke«.

Podzvezne vrste moštev so se sledeče razporedile: **I. mesto** je v drugič osvojila gorenjska podzveza s postavo: Lihteneger Ferdo, Mojstrana; Kajžar Franc, Rateče; Rordež Matevž, Kropa in Finžgar Rudko, Kropa s skupnimi 1066,6 točkami. Na **II. mesto** se je postavila ljubljanska podzveza z moštvom: Dekleva Milan, Ljubljana - Šiška; Janežič Jože, Kamnik; Jerman Fran, Ljubljana - Sv. Peter in Osolin-Jelovčnik, Ljubljana s skupnimi 942,1 točkami. Pri tem tekmovanju je tudi prvič sodelovalo moštvo mariborske podzveze, sestoječe iz članov: Kralj Lojze, Guštanj; Sodec Karl in Sojč Ivan, oba iz Maribora ter Konečnik Franc iz Starega trga pri Slov. gradu. Vsi skupaj so nabrali 606,2 točk in zasedli **III. mesto**. Kot prvak posameznik v tej kombinaciji je postal Dekleva Milan iz šiške in je zato zraven drugih nagrad prejel še prehodno darilo, pokal g. ministra Snoja.

Lepo uspelo tekmovanje na Jelovci je okoliške odseke tako navdušilo, da se je radovljiško okrožje dvignilo in izvedlo v nedeljo 26. febr. še svoje prvenstvo na Jelovci. Po tekmovanju je vodstvo tega okrožja napravilo izčrpno in pregledno poročilo. Kot očitno moram pibiti, da je bila njihova prireditve nad vse pričakovanje dobro izvedena. Ta tekma je obenem

zaključila naše smučarske prireditve v tej zimi. Navedem naj iz nje samo nekaj števil. Tekmovanje je bilo za člane na 10 km in za mladce na 5 km progi. Prvih je nastopilo 15, a drugih 18. Popoldne so bili skoki na 15 in 25 m na skakalnicah. Raz majhno skakalnico je skakalo 10 dečkov in raz veliko skakalnico 16 fantov.

Večjo prireditev (otvoritev skakalnice) je pripravljala tudi tržiški fantovski odsek; ta je tik pred zimo zgradil lepo 25 m skakalnico, pa mu je vseskozi kopna zima račune prekrižala.

Na koncu moram ugotoviti, da je bila delavnost vseh edinic na smuškem poprišču v pretekli zimi spriču pčlega snega — prav velika.

ANŽE

Povest. — Norveški spisal Bjørnstjerne Bjørnson. — Poslovenil Ivan Čampa.

»Zapoj mi kakšno pesem, — tako, ki si jo sam spesnil.« Toda Anže ni rad priznal, da je pesmi, ki jih poje, naredil sam. »Ne znam nobene,« je dejal. »O, že znaš kakšno in mi jo boš tudi prav gotovo zapel, če te prosim za to.« Kar bi vsakemu ne bil ustregel, je storil njej na ljubo. Zapel ji je naslednjo pesem:

Že popke in liste drevo je razvilo.

Že cvete bohotne drevo je dobilo.

»Daj sèm!« pravi mráz in ga zgrabi nemilo. »Daj sèm!« pravi veter, ga strese z vso silo.

»O dobri, dobri, pusti me,

»O dobri, dobri, pusti me,

da cvete videlo bi še!«

da sade videlo bi še!«

Tako trepetaje drevo je prosilo.

Tako je strahóma drevo ga prosilo.

In sadeže sočne drevo je dobilo.

»Daj sèm!« de deklè žarnooko in mlo.

»Le vzemi, deklíca, si vse,

kar koli ti prijetno je!«

Tako je prijazno drevo govorilo.

Ta pesem ji je skoraj zaprla sapo. Tudi on je potem sedel tako, kot bi zapel več, kakor je hotel povedati.

Temota z vso težino počiva na teh, ki v njej sede drug poleg drugega in ne marajo govoriti. Nikdar si niso tako blizu kot ravno tedaj. Anže je slišal, kakor hitro se je Elica samo ganila, kakor hitro potegnila po odeji, kakor hitro je samo nekoliko globlje zadihala kot sicer.

»Anže, — ali bi me ne mogel naučiti pesniti?« — »Nisi še nikdar poskusila?« — »Oh, sem, zdaj v zadnjih dneh sem poskušala, a nisem nič prida spravila skupaj.« — »Kaj pa si hotela povedati v pesmih?« — »Nekaj o materi, ki je tvojega očeta tako rada imela.« — »Tako tvarino je težko obdelati.« — »Tudi jokala sem zraven.« — »Ne smeš iskati snovi; to pride kar samo.« — »Kako pa pride?« — »Kot vsaka druga ljubezen: tedaj, ko najmanj pričakuješ.« — Oba sta molčala. »Čudim se, Anže, da hrepeniš odtod, ti, ki toliko lepega nosiš v samem sebi.« — »Kaj veš, da hrepenim odtod?« — Ni odgovorila, temveč dolgo ležala zamišljena. »Anže, ne smeš oditi,« je dejala in toplo mu je postalo okrog srca. — »Saj včasim imam kaj malo veselja do tega.« — »Mati te mora imeti zelo rada. Spoznati moram tvojo mater.« — »Pridi na Zavrh, ko boš ozdravela.« — In zdaj si je nenadoma začel predstavljati, kako Elica sedi v svetli sobi na Zavru in gleda na hribe. Prsi so se mu začele dvigati in kri mu je udarila v glavo. »Toplo je tu v sobi,« je dejal in se dvignil.

Slišala je. »Dragi, iti hočeš že?« je dejala in spet je sedel.

— »Večkrat moraš priti k nam; — mati te ima tako rada.« — »Tudi sam bi rad; — toda neki popravek moram imeti.« — Elica je molčala za trenutek, kot bi nekaj premišljala o tem. »Mislim,« je dejala potem, »da te bo mati za nekaj prosila.« —

Slišal je, kako se je dvignila v postelji. Razen ure, ki je tikala na steni, ni bilo ne v sobi ne od spodaj slišati nobenega glasu. Tedaj je ona nenadoma vzkliknila: »Oh, da bi bilo že skoraj poletje!«

»Da bi bilo že skoraj poletje!« in pred njeno dušo je stopilo dehteče listje in zvonkljanje zvoncev, vriskajoči klic gorá in spev dolin. Tiho je ležalo temno jezero tam spodaj in se lesketalo v soncu, hiše v njem pa so se gugajoče pozibavale. — Elica je

stopila na prag in sedla tako kot tisti večer. »Če bi bilo poletje,« je dejala, »in bi sedela na gričku, sem trdno prepričana, da bi tedaj lahko zložila pesemco.

Smehljal se je in vprašal: »In kaj bi opevala?« — »Nekaj, kar bi bilo lahko, nekaj — saj sama ne vem, kaj —«

»Povej, Elica!« vesel se je dvignil, a se vendar premislil in sédel nazaj.

»Za vse na svetu bi ti ne mogla povedati!« je smehljaje se pristavila. — »Kadar si me prosila, sem ti zmerom kaj zapel.« — »To je že res, ampak, na, nak!« — »Elica, misliš, da se bom smejal tvoji mali pesmi?« — »Ne, ne mislim tega, Anže; toda pesmi nisem naredila sama.« — »Torej jo je kdo drugi?« — »Dà, kot nalašč zame je.« — »Potem mi jo vendar lahko poveš!« — »Ne, ne, tudi ni taka, kot ti misliš, Anže; nikar me več ne prosi!« — Glavo si je nemara pokrila z odejo, kajti zadnje besede so se komaj slišale. »Eli, ti pa nisi tako prijazna z menoj, kot sem bil jaz s teboj.« Dvignil se je. — »Anže, to je razlika. — Ti me ne razumeš — toda to je — saj sama ne vem — drugič, Anže — nikar ne bodi hud name. Ne zapusti me!« Začela je jokati.

»Elica, kaj ti je?« Prisluhnil je. »Si bolna?« Kaj takega sam ni verjel, še vedno je jokala; ni si znal pomagati tako ali tako. »Elica!« — »No?« — šepetala sta. »Daj mi roko!« Ni odgovorila; prisluhnil je, ostro in na kratko, — potipal po odeji in prijel toplo, majhno roko.

Tedaj so se zaslišali na stopnicah koraki in Anže je hitro spustil Eličino roko. Bila je mati, ki je prišla z lučjo. »Predolgo sedita v temi,« je dejala in položila luč na mizo. Toda ne Elica ne Anže nista mogla prenesti luči; ona je skrila obraz v blazine, on pa si je z roko zasenčil oči. »Oh, seveda, blešči se prvi hip,« je dejala mati, »pa to navadno kmalu mine.«

Anže je na tleh iskal svojo kučmo, ki jo sploh ni prinesel s seboj, in se nato poslovil. Drugi dan je slišal, da bi Elica po jedi rada prišla za nekaj ur doli. Pobral je svoje orodje in se poslovil. Ko je prišla, je bil že odšel.

TRINAJSTO POGLAVJE

Kasno pride pomlad v hribe. Pošta, ki se pozimi trikrat na teden pokaže na veliki cesti, gre v aprilu samo enkrat in ljudje v hribih vedo, da se v dolini topi sneg in lomi led. Tukaj v pogorju leži sneg še tri čevlje visoko, živina muka po hlevih in ptice prihajajo, a se skrivajo in zmrzujejo. Popotnik, ki se tod pokaže od časa do časa, pové, da je pustil svoj voz v dolini. S seboj prinese cvetje, ki ga je natrgal ob poti, in ga kaže. Tedaj prevzame ljudi hrepenenje, hodijo okrog in se živahno razgovarjajo, gledajo sonce in opazujejo, za koliko se dviga dnevno. Pepel trosijo po snegu in mislijo na tiste, ki zdaj trgajo cvetlice.

Tak čas je bilo, ko se je stara Marjeta završka pojavila v farovžu, češ da bi rada govorila z župnikom. Pokazali so ji v njegovo delovno sobo, kjer jo je župnik, droben, svetlolas mož z velikimi za naočniki skrivajočimi se očmi, sprejel, jo spoznal in ji ponudil stol. »No, kaj je spet z Anžetom kaj nápak?« je vprašal, ker sta že večkrat govorila o njem. — »Je, Bog pomagaj,« je pristavila Marjeta. »Saj imam zmerom samo kaj dobrega povedati o njem, a vendar je tako trd.« Župnik je iz njenega obnašanja spoznal njeno veliko zaskrbljenost. — »Kaj se je spet zbudilo v njem tisto hrepenenje?« je vprašal. — »Še bolj kot kdaj,« je odvrnila mati. Nikakor ne morem verjeti, da bo do spómladi ostal pri meni.« — »Saj ti je obljubil, da ne bo šel nikdar od tebe.« — »Je že res, ampak, moj Bog, saj sam ne more nič zato. Če ga enkrat prime, potem ga proti njegovi volji tira v kraj. Kaj bo potem z menoj?«

»Pa jaz sem kljub temu prepričan, da vas ne bo zapustil,« je dejal župnik. — »Gotovo ne; kako pa bo potlej, če ne more več vzdržati doma? Kaj naj me potem muči zavest, da sem mu v napoto? Včasih se me polasti kar taka misel, da bi ga morala še sama prositi, naj gre.«

»Po čem pa veš, da je njegovo hrepenenje močnejše kot sicer?« — »Oh, po marsičem. Že od sred zime ni niti en dan delal kje v fari. Nasprotno pa je šel kar trikrat v mesto in je zmeraj po dolgo izostal. Pri delu ne govori skoraj nič, čeprav je sicer večkrat zgovoren. Včasih vam bo na mostovžu tudi po več ur sam sedel pri oknu in gledal na hribe. Tako utegne presedeti vse nedeljsko popoldne in če je mesečno, se večkrat zgodi, da sedi tam še dolgo v noč.« — »Kaj pa bere ti nič ne?« — »Seveda mi, vsako nedeljo in tudi zapoje kaj; ampak to naredi kar v naglici, samo včasih, kadar ima skoraj preveč dela, je malo drugače.« — »Pa kaj govori s tabo?« — »Dostikrat préjde toliko

časa, ne da bi kakšno zinil, da se moram jokati. Ko seveda to opazi, začne klepetati, a vedno kaj vsakdanjega, nikdar pa kaj resnega in važnega.« — Župnik je hodil gor in dol, se potem ustavil in vprašal: »Zakaj se pa o tem nikdar ne pogovoriš z njim?« — Dolgo je trajalo, preden je kaj odgovorila na to; ponovno je zavzdihnila, gledala v tla ali v stran, iz zadrege pregibala rutico, ki jo je držala v roki, in nazadnje dejala: »Danes sem prišla sem zato, da bi se z vami porazgovorila o nečem, kar mi teži srce.« — »Kar odkrito povej, laže ti bo potem.« — »Vem, da mi bo laže, zakaj zdaj sem se morala že leta in leta sama vlačiti s tem okrog in čutim, da je od leta do leta teže.« — »Kaj pa je, draga žena?« — Po dokaj dolgem premoru je dejala: »Težko sem se pregrešila nad svojim sinom. Začela je jokati. Župnik je stopil tik do nje. »Naj greva v spovednico?«

Marjeta je odkimala, smrkala in sušila solze, a je vedno znova, kakor hitro je hotela govoriti, začela spet jokati. Župnik jo je tolažil in menil, da potem to prav gotovo ni tolik greh in da je bila na vsak način samo prestroga s samo seboj in podobno; toda Marjeta je jokala in ni mogla spraviti iz sebe nobene besede. Šele ko je župnik sedel nasproti njej in ji prijazno prigovarjal, je v kratkih stavkih priznala svojo krivdo. »Fantu se je v deških letih slabo godilo, zato ga je prišlo, da bi kam odšel. Tedaj je naletel na Rudolfa, ki je v Kaliforniji, kjer kopljejo zlato, zdaj strašno zabogatel. Rudolf mu je dajal toliko bukev, da je tedaj postal vse drug človek; vse noči sta presedela drug ob drugem in, ko je Rudolf odpotoval, je hotel fant za njim. V tistem času se je pa ravno oče tako žalostno končal in fant mi je obljubil, da me ne bo nikdar zapustil. Toda jaz sem prav taka kot koklja, ki je izvalila račje jajce. Ko se je mladič razvijal, je hotel na veliko lužo in jaz sem na bregu letala sem in tja in kričala. Če že on sam ni odvihral v daljo, so pa njegove pesmi letale tja, tako da sem se vsako jutro bala, da bom njegovo posteljo našla prazno.

Tedaj je prišlo iz Amerike pismo, ki je bilo prav gotovo od Rudolfa. Bog mi odpusti, da sem ga jaz prestregla in skrila. Mislija sem, da bo ostalo pri tem, a prišlo je še eno in če sem zadržala prvega, sem morala tudi drugega. A verjemite, da mi je bilo tako, kot da bi morali ti dve pismi izžgati luknjo v miznici, kjer sta ležali! Od trenutka, ko sem se zbudila, pa vse dotlej, dokler nisem spet zatisnila oči, sem morala misliti na to. In kar je bilo še najhujše, prišlo je še tretje pismo. Več kot četrť ure sem stala z njim v roki; tri dni sem ga nosila na prsih in premišljala, če bi ga izročila Anžetu, ali bi ga položila k drugima dvema. A kaj, ko bi bilo lahko imelo moč, da bi bilo fanta izvabilo od mene, in tako se nisem mogla premagati, da ga ne bi položila k onima dvema. Zdaj pa sem bila neprestano v strahu, ker sem mislija ne le na pisma, ki so ležala v predalu, ampak tudi na ona, ki so utegnili še priti. Bala sem se vsakega človeka, ki je stopil pod našo streho. Če sva obadva sedela v sobi in je potrkalo na vrata, sem se zdrznila, kajti lahko bi prišlo pismo in tako bi ga dobil on. Če je bil zdóma, sem hodila okrog hiše in si mislija: Zdaj je morda prejel kje tam pismo, v katerem je pisano o onih, ki so prišla že pred tem. Ko se je vračal domov, sem že od zdaleč gledala za njegovim obrazom in, moj Bog, kako sem bila vesela, če se je smejal, ker po tem takem ni dobil nič! Sčasoma je postal lep kot njegov oče, vendar še svetlejših las in nežnejšega obraza. In kako čudovit glas za petje je imel tedaj! — Če je v žarkih večernega sonca sedel na pragu in pel tja proti pečnam in prisluškoval odjeku, tedaj sem čutila, da bi ga nikakor ne mogla zgubiti! — Če sem ga samo videla ali vedela, da se mudi kje v bližini in da je nekam vesel in da mi samo zdaj pa zdaj privošči kakšno besedo, tedaj si nisem prav nič več želela na tem svetu in nikakor nisem mogla zadržati solzá.

Prav tedaj pa, ko je bilo videti, da je nekam srečnejši in da se med ljudmi bolje počuti, je prinesel pismošča četrťo pismo in z njim dvesto dolarjev. Mislija sem, da se bom pogreznila tam, kjer sem stala. Kaj naj bi zdaj naredila? Pismo bi seveda lahko spravila s poti, toda denar? Za več noči mi je ukral spanec; nekaj časa sem ga imela pod stražo, potem spet v kleti za kadjo in celo tako neumno smela sem bila nekoč, da sem ga položila med okno, da bi ga lahko našel. Vendar sem ga takoj umaknila, ko sem slišala, da prihaja. Nazadnje sem vendar našla še en izhod: dala sem mu denar in rekla, da je še neki posojeni kapital moje matere. Prikupil je nekaj zemlje, kot sem si zamišljala, in tako ni prišel pod nič. Vendar pa se je potlej moralo primeriti, da se je ravno nekega večera v jeseni čutil, da ga je Rudolf tako docela pozabil.

Tedaj se je moja rana spet odprla in denar je žgal kot ogenj; greh je bil tisto, a greh ni nič zalegal!

Mati, ki se mora obdolžiti greha proti lastnemu otroku, je najnesrečnejša vseh mater; — in vendar sem grešila samo iz ljubezni. — Zdaj bom na vse zadnje le

kaznovana z izgubo svojega najdražjega bogastva, zakaj že od sred zime se ukvarja z neko pesmijo, ki jo zapoje navadno tedaj, ko ga prevzame hrepenenje. Že od zgodnje mladosti jo je prepeval in ne morem jo slišati, da ne bi prebledela. Tedaj sem zmožna vsega mogočega in tukaj lahko vidite,« — pri teh besedah je potegnila iz nedrji košček papirja, ga razgrnila in ga dala župniku, — »to je nekaj, kar včasih piše; prav gotovo gre po onem napevu. — Vzela sem s sabo zato, ker nisem zmožna brati take drobne pisave; tak pogledajte no, ljubi gospod, če je pisano kaj o popotovanju.«

(Dalje prihodnjič.)

Iz kraljestva narave

Dr. Wraber Maks:

Sadjarjeva opravila in skrbi na prehodu poletja v jesen

Z bližajočo se jesenjo zopet naraščajo sadjarjeva opravila in skrbi. Že v prejšnjem mesecu smo opozorili na pripravljala dela za sadno trgatve. V avgustu postanejo nekatera teh opravil že kar nujna in sadjar, ki jih še vedno odlaga, zanemarija svojo dolžnost in tvega korist in dobiček sadne letine, ker v zadnjem hipu ne bo vsega zmogel, ali pa bo opravil delo površno. Zato pogled v julijsko številko našega lista in pazljivo preberi nasvete. — Poletno sadje (jabolka in hruške) poberi, preden popolnoma dozori na drevesu. — Marljivo pobiraj črvido sadje, da preprečiš na ta način razvoj drugega rodu jabolčnega zavijača, t. j. metuljčka, ki je najneprijetnejši škodljivec sadja, ker povzroča njegovo črvidost in s tem izredno znižuje vrednost pridelka. Dobro je tudi večkrat na rahlo potresti sadna drevesa, da odpade črvido sadje, ki je prezgodaj dozorelo. To je tembolj priporočljivo, ker zavijačeve gosenice pogosto zapuste plodove, preden so odpadli.

V avgustu je tudi čas, da opraviš zadnje škropljenje sadnega drevja, in sicer tistih jablan, ki obetajo dober pridelek. To škropljenje se izvrši s $\frac{1}{2}$ % do 1 % bordoško brozgo (razstopino modre galice z dodatkom apna). Najbolje je mešanico za vsako uporabo sproti pripraviti, da ne izgubi svoje sprijemljivosti, zaradi česar bi bil seveda učinek škropljenja znatno manjši. Če pa že pripravimo brozgo za večkrat in bo torej dalje časa stala, ji dodajmo nekaj sladkorne razstopine (na 100 l mešanice 51 g sladkorja, razstopljenega v malo vode). Treba je paziti, da mešanica ni pregosta, ker sicer ožge občutljivejše sadne vrste (breskve, nekateri vrste jablan); boljša je zato šibkej-

ša razstopina, najprimernejša $\frac{1}{2}$ %. Podrobnih navodil za pripravo bordoške brozge poišči v strokovnih knjigah. To škropljenje je zelo dobro sredstvo proti mnogim sadnim škodljivcem, posebej še proti fuzikladiju, t. j. glivici, ki povzroča krastovost jabolk (*Fusicladium dentriticum*) in hrušk (*F. pirinum*) in pegavost listja. Bolehno listje prezgodaj odpada, hrastavo sadje pa se slabše razvija in je zato seveda manj vredno. Škropljenje je priporočljivo posebno v vlažnih in senčnih legah, ki pospešujejo razvoj teh škodljivih glivic.

Že v eni prejšnjih številok »Ktresa« smo omenili nekaj notranjih bolezni sadnega drevja. Sedaj hočemo nekatere podrobneje opisati. — Pogosta notranja bolezen je smolika ali gumoza, ki se pojavlja na koščicah sadnega drevja, posebno na breskvah, v obliki smolnega iztoka. Povzroča ga posebna glivica (*Clasterosporium carpophilum*), ki se naseli v drevesnih ranah, kjer razkrajata staniče in ga pretvarja v smolo (gumo). Taka smolikava rana se sama od sebe ne zaceli. Za uspešno zdravljenje je treba najprej odstraniti zunanje vzroke, ki so različni: 1. Prevladna, težka in mastna zemlja, ki ne prepušča vlage. 2. Gnojenje s svežim hlevskim in posebej še stranišnim gnojem, ki je pravi strup in naravnost izsiljuje smolikavost; sploh škoduje drevju preveč dušične hrane, zlasti praznemu, dočim je s sadjem obloženo potrebuje več. 3. Premočno obrezovanje, predvsem o nepravem času in vlažnih letih, pospešuje smoliko, ker listje ne zmore preobilnega soka. — Za zdravljenje smolike se priporoča močan ocet, ki vanj namočimo čisto krpo in z njo ovijemo smolikavo rano. To se po-

navlja toliko časa, dokler se smola ne razstopi popolnoma. Proti smoliki pomagajo tudi zareze (2–5 cm) nad in pod bolnim mestom (puščanje). Pomoč je v obeh slučajih le začasna. Da ostane drevo za stalno zdravo, je treba prevlažno zemljišče osušiti, gnojiti pa močno z apnom, ki zemljo izdatno izboljšuje in pospešuje ozdravljenje smolkavosti, oziroma jo sploh preprečuje. Gnojenje z dušikom naj bo sploh previdno. V prvi vrsti pa je treba varovati sadno drevje hujših poškodb (ran), ki rade nastajajo pri premočnem obrezovanju in radi pozebe. — Bolezen se javlja tudi na listju v obliki okroglih, suhih lis, ki izpadajo in so listi videti preluknjani.

Rak in ožig sta prav pogosti in nevarni notranji bolezni peškastega sadja, in sicer napada rak največ jabolane, ožig pa hruške. Ožig je vedno posledica ozeblin, rak pa prav pogosto, posebno ob vznožju poganjkov, odmrlih radi ozeblin. Raka povzročajo tudi razne glivice (pri nas največ *Nectria ditissima*) in krvava uš (Schizoneura lanigera), zlasti na enoletnih in dvoletnih mladikah. Na pojavljanje in razvoj obeh bolezni ugodno vplivajo po večini tiste zunanje okoliščine, ki ovirajo zorenje lesa in povzročajo večjo občutljivost za pozebo (vlažno zemljišče, senčna lega, preobilno dušično gnojenje, pomanjkanje apna v zemlji itd.), torej

v glavnem iste okoliščine, ki pospešujejo tudi smolkavost. — Posledica raka so oteklina, ki se čisto odpro, da se pokaže les; oteklina ostanejo odprte, ker se nepravilno zaraščajo, tako da kažejo nepravilne, debele robove, v sredini pa je ploskev gola, očrnelega lesa. To je odprti rak. Zaprti rak se javlja večinoma le na tanjših vejah in vejicah v obliki oblaste oteklina z ozko, očrnelo razpoko v sredini. — Pri ožigu odmrje skorja na celih mladikah ali posameznih mestih in se prisuši k lesu, ne da bi nastale oteklina ali odprte rane. Vzrok so mu največkrat ozeblina, povzroči pa ga lahko tudi sončna pripeka na južni strani debel, radi česar skorja odmrje in se odluči od lesa v večjih kosih. — Zdravljenje je uspešno seveda le tedaj, če odstranimo prve vzroke bolezni (osuševanje zemljišča, močno gnojenje z apnom, zlasti v zvezi s kalijem, izbiranje manj občutljivih sadnih vrst itd.). Rane je treba izrezati do zdrave skorje in lesa ter jih namazati s kakim primernim mazilom. Za razkuževanje ran uporabljamo 5% raztopino modre galice ali karbolineje (dendrin), hkrati pa naredimo (2½ cm) pod in nad rano precej globoke navpične zareze. — Ožig, ki ni obsežen, se da zdraviti tudi z mažo, pripravljeno iz ilovice, kravjeka in telečje dlake, pri čemer rane površ še prevezemo s platnom.

Iz kraljestva lepote

Fr. Jesenovec:

Izbrana poglavja iz pesništva

VIII. Stik.

Z zadnjim poglavjem o kiticah smo končali prav za prav nauk o meroslovju. Merili smo stopice, stihe in nazadnje še kitice. Z merjenjem pesmi kot celot se bomo kasneje seznanjali. Sedaj moramo najprej ogledati še neke posebnosti pri kiticah. To so posebne vrste okrasit kitic. Te okrase kitic imenujemo s skupnim imenom **stik**. Torej nekaj se v kiticah stika. Kaj?

Stika ali družji ali enači se v kiticah lahko to, iz česar je naš govor sestavljen. Ta pa je sestavljen iz glasov, zlogov in besed. Torej se v kiticah, v pesmih lahko stikajo predvsem **glasovi**, kajti če se stikajo tudi **zlogi** ali celo še **besede**, se obenem seveda stikajo tudi **glasovi**, kajti zlog ali beseda sta samo sestavi več glasov v celoto — glasovno ali že miselno.

Glasove pa delimo v **soglasnike** (bctdl itd.) in v **samoglasnike** (a, e, i, o, u). Torej se v stikih predvsem govori o ujemanju soglasnikov ali samoglasnikov ali pa že celo o ujemanju obojih hkrati. Tako nam je samo po sebi dano odkritje, da imamo tri vrste stikov, od katerih vsak ima že svoje posebno ime.

Prvi stik je tisti, pri katerem se ujema soglasniki v kakem stihu ali verz. Ta stik imenujemo **potemtakem soglasniški stik**, s tujo besedo pa **aliteracijo**. V temle stihu se n. pr. stikajo soglasniki s — st:

Na tleh leže slovenstva stebri stari.

(Prešeren).

V sledečem pa se stikajo v — vi:

Vedra višnjevojst višav ... (Gregorčič).

Če se ujema soglasniki, nastane **samoglasniški stik** ali **asonanca**. Tule se sti-

kata n. pr. samoglasnika u in o v vsakem drugem stihu (to je tako imenovana **španska asonanca**.)

O predpust, ti čas presneti,
da bi več ne prišel v drugo!
Sem obesil zavoljo tebe
dokaj časa uk na kljuko;
treba prečuvati bode
več noči s prižgano lučjo,
dolgo si glavo beliti,
da popravim spet zamudo. (Prešeren).

Tako asonanco ali ponavljanje samoglasnikov v verzih dobimo celó v naših slovenskih narodnih pregovorih. N. pr.: samoglasnik a:

Rana ura — zlata ura!
Stara navada — železna srajca!

Tretje vrste stik je pa tisti, ki se v njem ujema soglasniki in samoglasniki hkrati. In sicer od zadnjega poudarjenega zloga do popolnega konca stiha. Zato ta stik imenujemo tudi **popolni stik** ali pa s splošno znanim in bolj uporabljanim izrazom: **rima**.

Popolni stik ali rima je vsekakor najbolj znan stik, mnogo bolj kot asonanca ali pa aliteracija. Nekateri celó napačno mislijo, da so že napisali dobro pesem, če so razmeroma zelo pazili na rime ob koncu stihov. Seveda je tako pojmovanje nepravilno, ker rime še ne narede **dobre pesmi**, saj nasprotno celó vemo, da so zlasti v modernem pesništvu krasne pesmi — brez rim, temveč imajo samo lepo tekoč **ritem**. Vendar pa pesmi z rimami še zmerom prevladujejo in bodo vedno prevladovali. V ocenah slabih pesmi pogostokrat berete, da so samo **rimana proza**, to se pravi, da tisti umotvor sicer izkazuje bolj ali manj pravilne rime — a zato umotvor še daleč ni pesem. Potemtakem rima ni bistveni sestavni del pesmi, ampak je, kot smo zgoraj rekli, samo važen njen okras — in nič več. Ker pa je važen, bomo o rimi malo obširneje spregovorili še posebno zato, da jih boste natančno spoznali, kajti pogosto ta ali oni misli, da je napravil dobre rime, pa so morda zelo zelo **zgrešene**. (Dalje.)

Po katoliškem, kulturnem in športnem svetu

Pokojni Karel Čapek o komunizmu. Medseca decembra 1938 umrli češki pesnik in pisatelj je nedavno pred svojo smrtjo povedal svoje mnenje o komunizmu. Čapek zavrača trdosrčni kapitalizem, pa tudi od komunizma ne pričakuje rešitve socialnega zla, ampak še večje novo zlo. Karel Čapek vprašuje samega sebe, zakaj ni komunist. Med drugim odgovarja samemu sebi takole: »Moje srce je na strani siromakov. Z buržuji, ki ne morejo in tudi nočejo pomagati revežem, nočem imeti nobenega opravka. Enako tuj pa mi je komunizem, ker namesto pomoči prinaša samo revolucijo. Komunizem želi vladati, a ne reševati. Njegovo geslo je namreč moč, a ne pomoč! Zanj siromaštvo in beda nista neznosna muka, ampak dobrodošla rezerva mračnih sil, iz katerih izvira srd in jeza... Ne morem biti komunist, kajti komunistična morala je zla morala, ni morala pomoči. Komunizem prerokuje, da bo uničil socialne razrede, nič pa ne govori o tem, da bo uničil socialni nered!« — To so misli pisatelja Čapka o komunizmu. In pokojni Čapek ni bil kak »mračen klerikalec«...

V čigavih rokah je kapital? 75% vsega današnjega kapitala je v rokah Židov. In Židov je 14 milijonov. Zato je razumljivo,

da prav Židi vodijo svetovno politiko. Ta politika pa je pogostokrat nasprotna katoliški Cerkvi. S svojim denarjem so namreč Židi osvojili tisk, kino, banke, velike politične stranke in celó vlade. Dalje je splošno znano, da so voditelji krvave revolucije v Moskvi po večini — Židi! Potemtakem ni čudno, da moskovski mogotci žele uničiti vse, kar je krščanskega!

Križ v javnih poslopih. V zadnjem času so na Holandskem in na Češkem začeli delati na tem, da se ponovno postavi v vsa javna poslopja sveto razpelo. Znano ljudskofrontaško gibanje je namreč križ odstranilo iz teh poslopij.

Katoliška zavest raste. Lep primer katoliške zavesti nam nudi Holandska. Tam vsaka katoliška družina bere edino katoliške liste. Zato ni čudno, če ima mala Holandijska kar 35 katoliških dnevnikov, 64 katoliških tednikov in 300 različnih katoliških listov in revij, ki se pečajo z znanostjo, vero, književnostjo, evharističnim življenjem, obrambo vere, katehetiko, misijoni in sociologijo.

Veronauk v pismih. V neki vasi v Kanadi obravnava neki katoliški duhovnik uspešno krščanski nauk v pismih. Otroci so zelo veseli, ko jim pismonoša prinese pi-

smo od oddaljenega veroučitelja z razlago verskih vprašanj in resnic. Na pisma natančno odgovarjajo in kažejo, da so stvar razumeli in da jih ta vprašanja zanimajo. Ker nimajo verouka v šoli, ta pisma vsaj nekoliko pomagajo širiti krščanstvo v vaseh, kamor duhovnik težko pride do posameznih družin.

Telovadne prireditve. Prav posebno značilne za preteklo leto so bile velike telovadne prireditve raznih narodov. Na teh prireditvah so sodelovali desettisoči telovadcev in stotisoči gledalcev. Zdi se, da postajajo take prireditve bolj merilo moči posameznih narodov kot pa vojaške parade.

Mnogo idealnih športnih delavcev se pri- tožuje, da se danes tudi vse mednarodne športne prireditve izrabljajo v posebne namene prireditelja (propaganda za državo in sistem, ki v nji vlada itd.) tako, da vedno bolj stopa v ozadje prvotna zamisel takih prireditev, ki naj bi pospeševale mirno sožitje posameznih narodov v plemenitem medsebojnem tekmovanju.

Ni čudno, da prihaja odpor proti izrabljanju takih prireditev v propagandne namene prireditelja ravno iz vrst malih narodov. Ravno ti čutijo, kako postaja tudi boj v športu neenak; kako veliki narodi, zlasti če je prireditev v njihovi režiji, z različnimi sredstvi — posebno pa s silno propagando in pritiskom gledalcev — ustvarjajo razpoloženje za svoje tekmovalce. In končno napravi prireditev vtis, da služi vse samo povečevanju naroda in tiste države, v kateri se ta prireditev vrši.

Ako bo v bodoče šel razvoj v ti smeri, se bodo mednarodne športne prireditve spremenile v manifestacije za razne sisteme in zveze nekih držav — olimpijskih iger v pravem smislu ne bo več.

Zato ni čudno, da je pripravljalni odbor za olimpijske igre v l. 1940. (ki bodo v Helsinkih, glavnem mestu Finske), že na svoji prvi seji poudaril, da hoče pripraviti igre tako, da bodo tekmovanja brezhibno potekala, opustili pa bodo vse postranske prireditve propagandnega značaja; tako bodo vsi sodelujoči narodi imeli občutek enakopravnosti — vsak se bo uveljavil le po svojih telesnih sposobnostih.

Na olimpijske igre v Helsinkih 1940 se že vneto pripravljajo vsi oni narodi, ki hočejo doseči uspeh. Tudi Jugoslavija se bo udeležila iger s precejšnjim zastopstvom

Na uspeh lahko upamo samo v telovadbi, ako bo olimpijski odbor pametno ravnal in se pravočasno postavil na edino pravilno stališče — da je namreč treba pri izbiri upoštevati vse dobre telovadce in ne samo člane ene organizacije. Pri večji izbiri bo tudi priprava bolj skrbna in jugoslovanska vrsta bo potem dobro pripravljena in bojno razpoložena zastopala svojo državo.

Iz jugoslovanskega Sokolstva. »Slovenec« 2. marca 1939. poroča:

»V 'Sokolskem glasniku' je podstarosta Engelbert Gangl napisal spodbuden in navdušujoč članek v srbohrvatskem jeziku, v katerem skuša spričo sedanjih težkih časov viliti poguma v sokolske vrste in se zlasti z veliko skrbjo sprašuje, kaj bo, če se bo toliko sokolskih edinic razšlo, kakor kaže dosedanj razvoj. Iz izvajanj brata Gangla razvidimo, da so mnogi Sokoli postali sokolski ideji nezvesti, pa da so bila zaradi tega mnoga društva prisiljena, da likvidirajo. Podstarosta Gangl pravi, da naj bi se nikjer nobeno sokolsko društvo ne likvidiralo, če sta vsaj dve ali tri duše ostale verne Sokolu. Bratje ali sestre naj ostanejo skupaj, četudi bi ne imeli telovadnice v tistem kraju; ako ne bodo imeli drugega dela, bodo lahko brali vsaj »Sokolski glasnik«, oziroma Ganglove članke.

Sploh se zdi, da se Sokol ne razvija, kakor bi se moral. V »Glasnikovi« številki od 24. febr. razmotriva brat Djura Brzaković, kako bi se dali člani v Sokolu zadržati, da bi društva ne zapuščali. Pravi namreč, da mnogi mladi Sokoli in Sokolice obračajo društvu hrbet, čim so dorasli in mislijo, da Sokola nič več ne potrebujejo za življenje in napredek. Brat Milutin Mitrovič pa v članku »Budimo optimisti!« bodri Sokole, naj se ne udajajo črnogledosti, malodušnosti in duševni potlačenosti, marveč naj imajo čvrsto vero sami vase in v sokolsko idejo. Brat Ante Tadić pa opozarja na to, da bi bilo treba razviti agitacijo med visokošolsko mladino, ki očitno ne kaže prevelikega zanimanja za sokolstvo...

Zopet pripominjamo, da glasilo Zveze Sokola kraljevine Jugoslavije, ki v vsaki številki veličuje slovansko demokracijo in enakopravnost, slejkoprej z železno doslednostjo ne prinaša nobenega slovenskega članka in celo poročil iz krajevnih organizacij, ki so v Sloveniji, ne objavlja v slovenskem jeziku. Sam brat Engelbert Gangl se svojega materinega jezika skrbno izogiba.

Poravnajte naročnino!

Med člani fantovskih odsekov

PREŽGANJE

Odsekovne tekme in majniški izlet.

Letošnje fantovske tekme so se v marsičem razločevale od lanskih. Lanske so bile po odsekih, okrožja so pošiljala na vsak odsek svoje delegate - sodnike, ki so spadali h komisiji. — Letos so se vsi odseki iz okrožja zgrnili na sedež okrožja. Mi fantje iz odseka na Prežganjem smo šli vsi v šmartno pri Litiji, kjer so bile v prostranem »Društvenem domu« tekme. Tu smo se udeležili osme sv. maše, nato smo šli pred »izpraševalno komisijo«. Rezultat tekem je bil nad vse zadovoljiv. Tekmovali smo — poleg telovadbe — versko tvarino »Katoličani in različne vere«.

Po skupnem kosilu smo sklenili, da napravimo izlet v dolino »belih menihov« — Stično. Vsi člani imamo kolesa, zato smo bili za ta izlet navdušeni. Iz šmartna smo šli pol ure peš v hrib mimo Valvazorjevega gradu, sedaj Bogensperg, v Radohovo vas, kjer se je brat Adolf sešel z Viktorjem, ki sta služila pri vojaki v Požarevcu. Od tu smo šli dalje proti St. Vidu. Zelo lep kraj je to. Valovita in rodovitna dolina z majhnimi hribčki in vsa okolica nas je očarala. Šli smo proti Društvenemu domu. V njem je bil ravno šhod dekliske M. D., zato smo šli prej v farno cerkev. Krasna je in velika. V glavnem oltarju se blesti kot farni patron — Sv. Vid. Tamkajšnji domači g. organist nam je na orglah pokazal vso svojo muzikalično sposobnost. Najlepša mu hvala! Mi pa smo še pred šmarničnim oltarjem zapeli »Lepa si, roža Marija« in smo odšli v Prosvetni dom, ki nam ga je prijazno razkazal g. organist. Krasen je ta dom, in ne velja šaljav pregovor, da »kdor je iz St. Vida, ga ni nič prida«. Mi pa pravimo, »št. Vidci, vsa čast Vam in Bog Vas živi!« — Od tu smo nadaljevali pot proti beli Stični. Velikega samostanskega poslopja nismo prej ugledali, dokler nismo izza ovinka prišli tik pred samostan. Tu se je bratu tajniku napravil neprijeten defekt. V njegovo kolo se je zadel naš brat Zvonko, ki je svojemu tovarišu napravil pravega »ohotarja« na zadnjem

kolesu. No, pa smo hitro popravili tako, da smo »predelali« iz št. 8 št. 6. — Odšli smo proti samostanski porti, kjer smo se bratu vratarju predstavili in prosili, če bi si smeli ogledati samostan in njegove zanimivosti. To so nam rade volje ustregli. Po samostanu nas je vodil č. g. pater Stanislav, ki se mu še enkrat najlepše zahvaljujemo. Bili smo v sobah, kjer je zadnja leta stanoval in umrl svetniški nadškof dr. Anton B. Jeglič. Gospod pater nam je pokazal prav mesto, kjer so zjutraj našli na tleh ležečega mrtvega prevzvišenega nadškofa. Videli smo radijski aparat, ob katerem se je zadnje dni svojega življenja kratkočasil, videli klečalnik, na katerem je kleče molil za nas Slovence — in za nas fante, ki smo mu bili vedno tako pri srcu in za katere se je žrtvoval prav do svoje smrti. V svetem molku in z velikim spoštovanjem smo nemo sledili izvajanjem patra Stanislava... Videli smo opatovo kapelo, ki nas je s svojo lepoto očarala. Ogledali smo si znameniti tako zvanj »križni hodnik« itd. V cerkvenem stolpu je bila ura ravno pet. Patra Stanislava je klical samostanski zvonec v cerkev k skupnim molitvam. Preden se je ločil od nas, nam je še povedal, katere znamenitosti si naj sami ogledamo v baziliki Žalostne Matere božje. Takoj ob vhodu v cerkev nam je pogled obstal na glavnem oltarju, s katerega nas je zrla Žalostna Mati božja, ki drži v naročju mrtvega Sina. Okrog drugega glav. oltarja so menihi glasno molili iz latinskih knjig. Ogledali smo si po vrsti vse zanimivosti v cerkvi: spomenik goriškega nadškofa Sedeja, znameniti križev pot, pod korom grobnico, kjer so pred več stoletji pokopavali opate itd. Še smo odmolili kratko molitvico na čast Materi božji, nato pa se v dolgi vrsti v gostem redu odpeljali skozi Podivačjo gorico v Višnjo goro. Tu nam je domači g. kaplan prijazno razkazal Prosvetni dom, potem smo jo pa mahnili skozi Leskovec — tu so vaščani ravno v podružni cerkvi peli litanije Matere božje — proti domači fari. Ob razstanku smo stopili v polkrog in zapeli nekaj narodnih pesmi.

Fantje, nikoli ne pozabite, da ste božji vitezi!

še to smo zapeli:

Prav lepa je prežganjska fara,
še lepši je prežganjski zvon.
Pa lepo mi poje ta prežganjski zvon,
sveta Marjeta je njegov patron.

Lepo je bilo na našem izletu. Ko je v farni cerkvi Sv. Marjete na Prežganjem zazvonilo z velikim zvonom ave Marija, smo bili že vsak na svojem domu. Bog živi!

Brat Adolf de Cecco

Novе knjige

Marija Hamsun, Otroci z Dolgega brega. Zbirka mladinskih spisov. Prevedla Mara Puntarjeva. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Pred kratkim smo dobili v prevodu Marije Hamsunove mladinsko povest *Otroci z Dolgega brega*. Povest se godi na severu na Norveškem, odkoder imamo v slovenščini prevedene že lepe povesti za mladino in za odrasle, pa nam zato poseben slog tudi v ti povesti ni tuj. Pisateljica nam je napisala prav lepo zgodbo, ki jo doživljajo otroci na velikem norveškem posestvu na kmetih in na planini. Posebno ljubko je opisano otroško življenje v zvezi z življenjem domačih živali. Pisateljica gleda na svet z otroškimi očmi, kar je za mladinsko povest edino pravilno in primerno. Le škoda, da napetost pripovedovanja tu in tam precej popusti in da se v povesti posamezni prizori le preradi ponavljajo. Zelo lepo pa je naslikala pisateljica življenje v prosti severni naravi, dejanje samo pa je vse polno zelo duhovitih in humorističnih besedi in situacij. Tako smo dobili v prevodu prav zadovoljivo mladinsko knjigo, ki bo tudi odraslim nudila prav prijeten užitek in počitek. Knjigo našim podeželskim knjižnicam toplo priporočamo.

Ljudski oder, 6. štev. VI. letnika. Te dni je izšla zadnja številka šestega letnika Ljudskega odra, lista za poglobitev našega igranja, kakor ga izdaja Prosvetna zveza za svoje odre, ter ga urejuje prof. Niko Kuret. Pričujoča zadnja številka letošnjega letnika je predvsem posvečena poletnemu igranju na prostem, zato prinaša članek o igri o kraljestvu božjem, ki jo bodo igrali na ljubljanskem stadionu ob kongresu Kristusa Kralja. Prinaša še tele igre: Volk sveti Pavel in jagnje Jezus, Sejavke, Cesarjeva nova obleka. Dalje sledi kronika, slovstvo in razgled o ljudskem igranju. Tako je Ljudski oder zaključil svoj šesti letnik in želimo mu, da jeseni nadaljuje s sedmim letnikom in še nadalje opravlja odlično poslanstvo za naše ljudsko igranje.

Grivarjevi otroci. France Bevk. Povest za mladino. Vrtčeva knjižnica, zv. 2. Izdala in založila Slomškova družba v Ljubljani. V juniju je izšla Bevkova povest *Grivarjevi otroci* kot drugi zvezek Vrtčeve knjižnice, ki je bila letos na novo ustanovljena za našo slovensko mladino. Medtem ko smo v prvem zvezku o božiču dobili samo prevod, je sedaj izšel v ti knjižnici domač originalni spis, Bevkova povest. Bevk je prav v Vrtcu že znan naši mladini, saj je pred tremi leti izhajala v tem nastarejšem slovenskem mladinskem listu njegova, tudi izvirna povest o medvedku Capljaču, torej povest iz živalskega življenja. Sedaj pa je pisatelj segel v živo sodobno otroško življenje iz Tolmina. V povesti *Grivarjevi otroci* nam namreč opisuje tri revne otroke: Tinčeta, Mretko in Blažeta. Tem umrjeta mati in nato še oče, pa postanejo sirote, a zanje začne skrbeti teta Tona in končno občina. In prav te zgodbe, ki jih ti otroci doživijo ob smrti in po smrti očetovi, so popisane na zelo ljubek in preprost način v sami povesti. Povest je pisana prav živahno in napeto, a je tudi zelo poučna za naše malčke. Zato jo vsem mladinskim knjižnicam po naših Prosvetnih društvih po deželi prav toplo priporočamo.

Knjige Mladinske matice za leto 1939. Ob koncu vsakega šolskega leta izidejo pri nas mladinske knjige, ki jih izda Mladinska matica. Letos so v maju izšle tri knjige v ti zbirki: Seliškarjeva povest *Janko in Metka*, Rošova povestica o medvedu. Diji in Klemenčičeva zgodovinska čitanka *Iz starih in novih časov*. Prvi dve knjižlici sta leposlovni, tretja pa je iz znanstvenega življenja. Glavna povest je *Janko in Metka*; to je napisal že priznani naš pisatelj **Tone Seliškar**. Povest je napisal iz sodobnega delavskega revnega življenja iz ljubljanskega predmestja in tako popisuje življenje bednega dečka Janka. Njegova mati je na Francoskem, oče pa v jetnišnici; prav

tako revna je Metka, ki zanjo začneta skrbeti Janko in njegov pomočnik Tonač. Ta je bil sprva slab človek, a ga je Janko spreobrnil v dobrega člana človeške družbe. Povest se prav srečno konča, ko se snidejo sin, mati in oče, ki pride pomiloščen iz zapora. Seliškar je tako napisal prav sodobno mladinsko povest tako, da skoro nič ne posega v pravljici svet, marveč nam hoče pokazati sodobne nadloge in brige in revščino naše mladine dvajsetega stoletja. Potemtakem bi lahko povest šteli med realistične mladinske povesti, a ji vendarle ne manjka tudi lepih idealnih prizorov in misli in želja. Idealistično je povest tudi zaključena. Kljub vrlinam pa je povest le nekaka epizoda iz sodobnega življenja brez kaknega posebnega zaokroženega dejanja in tudi brez posebno psihološko izdelanih oseb tako, da povest v tem pogledu pusti na človeku vtis neke nedodelanosti v risanju značajev in tudi dogodkov. Tudi brez jezikovnih napak ni, kar je za mladinsko knjigo še posebno neopustljiv greh. Povest je prav posrečeno ilustriral **Drago Vidmar**. — Našim najmlajšim je namenjena povestica Frana Roša o medvedu Diji. To povestico je ljubko ilustriral Ksenija Prunkova, ki se ji posebno dobro posrečijo take ilustracije za naše najmlajše. — Knjižica **Iz starih in novih časov** pa naši mladini v besedilu **Vlada Klemenčiča** in v slikah **Hinka Smrekarja** kaže življenje in početje človeka od prvih dob njegovega življenja na zemlji pa vse do naših dni s posebnim pogledom na južne Slovence. Tako bo knjiga prav zabavno in še bolj poučno čtivo za našo mladino, da si bo ob prijetnem kramljanju obnovila svoje

znanje iz šole in si ga še izpopolnila o velikih počitnicah.

Apostol Kristusa Kralja. Prosto po P. Mateu. Glasnikova knjižnica 12. zvezek Ljubljana 1939. Tiskala Misijonska tiskarna v Grobljah. — Prav za kongres Kristusa Kralja je izšla druga izdaja knjižice **Apostol Kristusa Kralja**. Pisatelj obravnava v tridesetih člankih, kolikor ima mesec junij dni, naloge apostola Kristusa Kralja s posebnim pogledom na praznovanje Srca Jezusovega v mesecu juniju. Knjižica je prav v teh dneh zlasti primerno branje, pa jo zato priporočamo tudi našim fantom, kajti tudi naša organizacija je po svojih članih udeležena pri apostolatu Kristusa Kralja.

Rešimo mladino pred alkoholizmom. Izdal higijenski zavod v Ljubljani 1939. — Knjižica vsebuje pomembne strokovno pisane članke dr. Škerlja, dr. Pinca, dr. Gogale, dr. Maklecova in Jagodiča Vojka. Vsi ti pisci obravnavajo problem alkoholizma med našo slovensko mladino, zlasti med ljudskošolsko mladino iz vinorodnih krajev. Predvsem obravnavajo vprašanje, kako uživanje alkoholnih pijač pri naši mladini, če ne popolnoma odpraviti, pa vsaj občutno zmanjšati. Na to vprašanje gledajo s socialnega, gospodarskega, evgeničnega, pedagoškega, narodnostnega in zdravstvenega stališča. Knjižica je zato zlasti priporočljiva našim podeželskim društvom in knjižnicam, da bi se tako najprej naše preprosto ljudstvo po deželi poučilo o silno škodljivem vplivu alkohola na mladino. Prebere pa naj jo tudi vsak naš fant, saj ni nobena tajnost, da tudi med našimi fanti le prevečkrat gospodari alkohol.

F. J.

Urednikovi pomenki

D. D., Dolenji Logatec. Prejel sem Tvoj sestavek o hudobnem mlekarju. Tvoj sestavek je še neizdelan jezikovno v izrazu, kakor tudi nezaokrožen po vsebini in obliki. Le vse preveč diha iz črtice poučevanje. Vedeti namreč moraš, da je nekako prisiljeno, če pisatelj preveč vidno in zaznavno poučuje. Saj je vendar jasno, da bralci sami znajo najti pouk iz sestavka. Dalje je pa tudi tvoj jezik zelo negotov in tipajoč, pa zaradi tega tudi precej papirnat, ker ne znaš poslušati preprostega ljudstva, kako jedrnat in krepek jezik govori. Tudi v šolo slovenske slovnice boš moral še precej hoditi, preden bodo tvoji sestavki jezikovno zreli za objavo. V pripovedovanju vsebine

pa si zlasti pri nekaterih prizorih preveč gostobeseden in prav na ta način postane tvoj jezik bolj papirnat kakor živ. Sploh pogrešam življenja in živahnosti v Tvoji črtici. Poslušaj ljudstvo, beri naše dobre pisatelje, potem pa se še poskušaj!

J. B., Sveta Katarina nad Trbovljami. Tvoje pesmice Oveneli cvet, Violina in Naša dolina so pristne začetniške pesmice, a takih ne morem in ne smem objavljati. Tvoje so brez kake globlje vsebine, nezrela pa je tudi oblika, jezik nepravilen. Zato jih ne smem objaviti. Obenem te prosim, da drugič pritisneš na pismo znamko za 1,50 din, da ne bom plačeval kazni.

F. J.

HRANILNICA

DRAVSKE BANOVINE

Ljubljana — Kočevje — Maribor — Celje

Vloge obrestuje po najvišji obrestni meri
Cenena posojila daje na redno odplačevanje

Za njene vloge jamči **dravska banovina**

Knjiga, ki je res »kar majhno mojstrsko delo«, kakor jo je pohvalil sam slavní belgijski kardinal Mercier, nudi vzgojiteljem, staršem, katehetom, učiteljem in učiteljicam, sploh vsem, ki vzgajajo mladino, praktična in preizkušena navodila, kako po najboljši metodi vzgajati mlade duše v liturgičnem in evharističnem duhu ter jih tako dobro pripraviti za življenjsko borbo, jih utrditi v krepostnem življenju in jih usposobiti za njihov življenjski poklic. — Delo je izšlo izpod peresa v sluhu svetosti umrlega duhovnika, ki je v svojem delovanju za mladino sam doživel razveseljive uspehe tega vzgojnega načina.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6,
v lastni palači

**obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.**

**Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
izplačljive, obrestuje**

po 4%, proti odpovedi do 5%.